

NOTAT

om EU-Parlamentet på valg

Det mener de otte spidskandidater
Det dyre parlament
Lobbyregister endte i syltekrukken

**Flere love bag
lukkede døre**

NOTAT går i dybden og giver indsigt hver måned

TILBUD TIL NYE LÆSERE:

Få det første nummer for 29,50 kr. og styr selv hvilke temanumre der ønskes.

www.notat.dk

Ekstra eksemplarer af dette og tidligere numre kan købes til undervisning eller møder. Send en e-mail til notat@notat.dk eller ring på tlf. 86 48 16 00 og få et tilbud.

Du kan nu styre dit abonnement helt selv. Gå ind på www.mitabonnement/notat.dk og tast dit abonnementsnummer – her kan du »pausere«, som vi kalder det. Du vælger bare at springe over, hvis det kommende tema ikke interesserer dig, eller hvis du i en periode ikke har tid til NOTAT-læsning. Så forlænges dit abonnement bare. Mere fleksibelt kan det ikke være.

Hvis du flytter eller ønsker ændringer i dit abonnement, klarses det også på hjemmesiden.

Styr selv dit abonnement på: www.mitabonnement/notat.dk

Abonnementsservice:
NOTAT, Ved Søen 1, Jels, 6630 Rødding, tlf. 70 26 16 48
abonnement@notat.dk
Konto til abonnement: Reg. nr. 7990
Konto nr. 2031982

Priser på NOTAT:
Almindelig stykpris:
49,50 kr. ved betaling pr. nummer
45,50 kr. ved betaling for 3 numre = 136,50
43,25 kr. ved betaling for 6 numre = 259,50
41,25 kr. ved betaling for 12 numre = 495,-

Rabat stykpris for studerende og pensionister:
38,00 kr. ved betaling pr. nummer
35,00 kr. ved betaling for 3 numre = 105,-
33,00 kr. ved betaling for 6 numre = 198,-
31,00 kr. ved betaling for 12 numre = 372,-

Institutioner og foreninger stykpris:
68,00 kr. ved betaling for 6 numre = 408,-
66,00 kr. ved betaling for 12 numre = 792,-

Redaktion: NOTAT, Christiansborg, 1240 København K.
redaktionen@notat.dk

I redaktionen: Åge Skovrind, Erling Böttcher (ansv.), Anders Rom Dahl, Staffan Dahllöf, Pelle Christy Geertsen, Kenneth Haar, Luise Pihl og Sven Skovmand.
NOTAT udgives i samarbejde med ind/dem-gruppen i EU-Parlamentet og EUD.

Layout og tryk: NOTAT Grafisk, 86 48 16 00
Forsidefoto: Scanpix

Europa-Nævnet har støttet at dette tema kan trykkes i et større oplag og tilbydes til undervisningsbrug.

Regnskab, annoncer og ledelse:
NOTAT, Nordkystvejen 2 F, 8961 Allingåbro, tlf. 86 48 16 00, notat@notat.dk
CVR nr.: 18411008

Indhold

En dag i det daglige arbejde	4
NOTAT tog med danske politikere på arbejde en dag og hørte om transfedtsyrer, tipsmidler, patientdirektiv, kontrol af budgettet, klima- og finanspakker.	
Flere love bag lukkede døre	9
Helt op til 80 procent af al EU-lovgivning foregår bag lukkede døre i det ellers så åbenhedsvenlige Parlament.	
Den fælles beslutningsprocedure	10
Vejen fra forslag til vedtagelse kan være lang og kompliceret.	
Bedre at være stor og stærk end...	11
De store partigrupper kommer nemmere til de tunge opgaver end de små.	
Stemmeafgivelse uden kontrol	11
De fleste afstemninger sker ved håndsoprækning. Ingen kan se hvem der stemte hvad.	
Fakta om Parlamentet	12
Valget den 7. juni: Hvem er medlemmer, hvad laver de? Politiske grupper.	
Vigtige sager i EU-Parlamentet 2004-2009	13
Lobbyregister i syltekrukken	14
Arbejdet for større åbenhed om lobbyister gennem et offentligt register er slået fejl trods en beslutning i EU-Parlamentet.	
Kandidater til EU-Parlamentsvalget den 7. juni	16
Portræt af valgets otte spidskandidater	
En grim ælling?	20
Forskellige demokratiopfattelser brydes i diskussionen om fremtiden for EU-Parlamentet og det europæiske samarbejde.	
Fire anderledes regler	22
Takt og tone er forskellig fra hvad vi kender i Folketinget	
Det dyre parlament	24
EU-Parlamentet bor i nye flotte bygninger, er fyldt med højtlønnede folk, placeret i tre forskellige byer og arbejder på 23 sprog.	
»Medierne prioriterer ikke EU«	26
Interview med Jens-Peter Bonde om forandringer i Parlamentet gennem 29 år.	
Den nye alliance	28
Libertas vil gøre valget til et spørgsmål om demokrati i Europa.	
Økonomisk krise kan give socialistisk medvind	28
Valget bliver i næsten alle lande vælgernes første chance til at sige hvad de mener om regeringernes håndtering af den økonomiske krise.	
Siden sidst	31
Nyt om emner som vi har skrevet om i tidligere numre af NOTAT	

INTRODUKTION

Til valg den 7. juni

Så skal vi snart til EU-parlamentsvalg igen. Det er søndag den 7. juni – måske en skøn sommerdag hvor vi skal samle badegrejet og forlade stranden for at komme hen og stemme. Det orkede kun 48 procent af de stemmeberettigede danskere ved sidste EU-valg i 2004. I modsætning hertil stemmer op imod 90 procent af danskerne til Folketinget.

Endnu værre så det ud i mange andre lande, gennemsnittet endte på 45,6 pct. for hele Unionen. Faktisk er vælgerdeltagelsen faldet i takt med at Parlamentets betydning er øget.

Det er et dilemma af de store: Kan man hævde at netop mere magt til det folkevalgte EU-Parlament giver mere demokrati, når det egentlig kun er et mindretal som har valgt det?

Tjekkiets altid EU-kritiske præsident lagde ikke fingre imellem da han i februar 2009 besøgte EU-Parlamentet:

Han mente ligefrem at mere magt til EU-Parlamentet var en svækkelse af demokratiet. En del medlemmer udvandrede i vrede over talen.

Præsidenten jokkede på ligetornen. Parlamentet er ikke et rigtigt parlament, men heller ikke længere et indflydelsesløst Mickey Mouse Parlament, og ej heller en grim ælling eller en smuk svane. Måske er det et australsk næbdyr – altså en mærkelig krydsning (side 20)?

Denne udgave af NOTAT kan du bruge som introduktion til valget. Vi har prøvet at begrænse beskrivelsen af de sædvanlige emner som dukker op før hvert parlamentsvalg; fx det milliarddyre rejsecirkus mellem parlamentets tre hjemsteder og de høje næsten skattefrie lønninger.

I stedet håber vi at give dig et konkret billede af EU-Parlamentet. Hvad laver de egentlig, de danskere vi vælger til Parlamentet? (side 4).

Hvordan ser valgets spidskandidater på deres sejre og nederlag, og ikke mindst: Hvad vil de arbejde for? (side 16).

Vi har også set på hvordan Parlamentet forvalter sin øgede indflydelse, sådan som den er fastlagt i både nuværende traktat og i den planlagte Lissabon-traktat. Proceduren er dog så indviklet at man tilsyneladende nærmest er ved at opgive den. I stedet bliver de reelle diskussioner flyttet til et lille lukket forum. Her arbejder man sammen på tværs af alle partiskel for at sikre Parlamentets indflydelse. Det er

mere effektivt, men gør det sværere at følge med (side 8). NOTAT prøver at forklare hvorfor. God læselyst.

Erling Böttcher
redaktør

En dag i det daglige arbejde

Hver dag behandles i EU-Parlamentet sager af betydning for det danske samfund. NOTAT tog med danske politikere på arbejde en dag. Læs her beretningen om transfedtsyrer, tipsmidler, patientdirektiv, kontrol af budgettet, klima- og finanspakker.

I FLYVEFART. En væsentlig del af livet som folkevalgt i Europa foregår i 11 kilometers højde over vælgerne, nærmere bestemt på vej til og fra møder i Bruxelles og Strasbourg. Kandidater med flyskræk skal holde sig væk, for det er umuligt at passe sit arbejde og have et hjemmeliv, uden at medvirke til at afbrænde politisk ukorrekte mængder CO₂.

Tag for eksempel Christel Schaldemose (S) som fløj ned mandag aften til Bruxelles, tilbage til aftenmøde i København

tirsdag eftermiddag, tilbage til arbejdet i Bruxelles onsdag morgen, og igen tilbage til Danmark torsdag eftermiddag. Sådan gik den uge i februar hvor NOTAT valgte at følge med.

Det er en såkaldt udvalgsuge – en uge hvor der er møde i EU-Parlamentets øjeblikket 23 udvalg. Måneden er typisk delt op sådan at der er udvalgs møder i en eller to uger, samling i Strasbourg i en uge, og en til to uger hvor man har møder i partigrupperne eller hjemme i sit eget land.

Christel Schaldemose (S) fløj mandag aften til Bruxelles, tilbage til aftenmøde i København tirsdag eftermiddag, tilbage til arbejdet i Bruxelles onsdag morgen, og igen tilbage til Danmark torsdag eftermiddag. Sådan gik den uge i februar hvor NOTAT valgte at følge med.

Søren Søndergaard (Folkebevægelsen mod EU) skal bruge sin dag på budgetkontroludvalgets delrapport om godkendelse af EU's regnskab.

I modsætning til Folketinget er alle udvalgsmøder åbne i EU. Presse og lobbyister kan frit tage sæde på de bageste rækker og følge forhandlingerne. NOTAT tog med rundt en ganske almindelig tirsdag i februar.

Online spilletjenester

De såkaldte online spilletjenester er en sag hvor alle medlemslande har interesser på spil. I Danmark har Tipstjenesten egentlig monopol, men i praksis spiller mange danskere diverse internetspil hos udenlandske udbydere. Christel Schaldemose (S) er ordfører på en betænkning i udvalget for det indre marked.

»Det grænseoverskridende spil er steget voldsomt. I den ideelle verden ville jeg gerne have et frit marked. Men der er behov for regulering især for at beskytte forbrugere,« siger hun.

Telefonen ringer på Schaldemoses kontor. En medarbejder fortæller at det går godt med at skaffe opbakning til hendes betænkning. Udvalgsmedlemmerne har stillet 149 ændringsforslag.

»Der går faktisk ret meget tid med det – det er mig som skal tage stilling til dem, deltage i forhandlingsmøder, lave udkast til kompromisser.«

Man er helt lettet og tilfreds, når ens ting kommer igennem hele møllen, konstaterer Schaldemose.

Udvalget for det indre marked er et udvalg hvor mange lobbyister har store interesser.

»Jeg mærker meget til lobbyister. De

banker på døren, sender e-mails, anmoder om møder. Og så kommer de igen og igen. Når jeg går til møder, kommer de og vil hilse når man går ind i lokalet.«

»Vi har brug for dem, de har viden og indsigt. Men jeg oplever ubalance i hvem der har mulighed for at være til stede. For hver 10 er der kun én fra en forbrugerorganisation eller NGO.«

Nanomaterialer og transfedtsyrer

I den anden ende af de kæmpemæssige glas- og stålbygninger foregår der i miljøudvalget en debat om regulering af nanomaterialer. Tydeligvis et emne med store interesser på spil, eftersom det anses for at være fremtidens helt store hit. Så snart punktet er overstået, rejser mange sig og forlader lokalet. Næste punkt er åbenbart ikke så interessant.

Et medlem argumenterer grundigt for sit forslag om at EU forbyder industrielt fremstillede transfedtsyrer, sådan som man har gjort i Danmark. Kommissionens repræsentant kommer med en lang rørende historie om hvor meget man har gjort ved hjælp af frivillige aftaler med industrien, og at et forbud muligvis er i strid med traktaterne. Sådan fortsætter den debat.

For det eneste danske medlem af energiudvalget, Britta Thomsen (S), er ugens vigtigste opgave ordførerposten på et direktiv om at EU's forbrug af vedvarende energi inden år 2020 skal være 20 procent imod 8 procent i dag.

Det er en sag som har været undervejs siden 2006 og en del af den klima- og

energipakke som blev vedtaget før jul. En sag som i flere omgange har optaget Thomsens tid:

»Vi er 52 i udvalget, og når de 50 stemmer for, så er det fordi der ligger et kæmpe konsensusarbejde bag. Vi ved at hvis vi kan stå samlet, så står vi stærkt over for Rådet,« siger Thomsen.

Undervejs har hun forhandlet pakken på seks trilognemøder (se artikel herom på side 8-9).

»Vi var 6-7 parlamentsmedlemmer, ordførere fra parlamentets politiske grupper. Én fra Rådet og 3 fra Kommissionen. Vi var under tidspres, for alle var enige om at klimapakken skulle være færdig inden tjekkerne overtog formandskabet.«

I den forbindelse oplevede Thomsen at blive kimet ned af nogle af de flittigste lobbyorganisationer, de danske grønne organisationer.

»Der er sjældent stor interesse for det daglige arbejde. Det er ikke det du får den høje profil på,« konstaterer Anne E. Jensen (V).

Spaniere på nakken

For Margrete Auken (SF) kommer ugen mest til at handle om Spanien, selv om hun egentlig hellere ville have været i Israel op til det israelske valg.

»Men jeg fik at vide at det var helt udelukket med den betænkning jeg havde på.«

Aukens betænkning om spansk boligbyggeri hører hjemme i udvalget for borgerklager.

En grim sag hvor tusindvis af spaniere har klaget over byggematadorenes hærgen med vildtvoksende hotel- og boligbyggeri helt ude i vandkanten, uden de store lokalplaner og i nogle tilfælde med bestikkelse af den lokale borgmester.

»Normalt er det jo ikke den private ejendomsret som er SF's sag, og det er heller ikke en sag som sælger mange vælgerbilletter derhjemme. Men jeg fik betænkningen proppet ned i halsen,« siger Auken.

Opgaven med at skrive betænkningerne bliver fordelt efter et matematisk system i forhold til partigrupperingernes størrelse. Og herefter skal nogle i partigruppen påtage sig opgaven:

»Jeg får masser af hjælp. Parlamentet har dygtige embedsmænd der skriver rapporten. Jeg skal i virkeligheden blot forstå og stå inde for det.«

Onsdag morgen skal der stemmes om 128 ændringsforslag, deraf 5-6 af Aukens egne. Om der bliver flertal for den stærkt kritiske rapport afhænger lidt af hvordan det går med at mobilisere de spanske parlamentsmedlemmer som finder at betænkningen er et angreb på Spanien.

Ellers går Margrete Aukens dag også med møde i udvalget om miljø og forbrugerrettigheder. På dagsordenen er direktivet om patientrettigheder ved behandling over grænserne.

»Det bliver en svær sag, og hvad der skal komme ud af det, kan jeg ikke helt gennemskue på nuværende tidspunkt,« lyder den aktuelle vurdering.

De gamle kammeraters klub

Til mødet i forfatningsudvalget dumper NOTAT ind en strukturdebat om hvem i det nye EU-Parlament som skal have lov at tale, hvor længe, fra hvilken plads, og hvor mange gange de må afbrydes. Vidt forskellige traditioner fra de enkelte landes parlamenter støder sammen. Men stemningen er god og kammeratlig. De gamle hanelefanter fører an og klapper hinanden på ryggen, især den østrigske grønne Voggenhuber, den britiske liberale Duff, den britiske socialdemokrat Corbett og den tyske socialdemokrat Leinen. Jo mere Union og mindre nationalstat, desto bedre, er man enige om i det udvalg, bortset fra enkelte dissidenter, bl.a. Hanne Dahl fra JuniBevægelsen.

»I starten var hun bare Jens-Peter Bondes afløser, og det var nok til at hun kunne ophidse dem når hun trykkede på de rigtige knapper. Hun er den der irriterende torn i øjet på dem når hun ofte stiller forslag som de må forholde sig til, for ikke i offentligheden at tage sig alt for udemokratiske ud,« siger Line Munk Olsen, sekretær for Hanne Dahl der er hjemme på en kort barsel.

Første punkt på dagsordenen er ellers en betænkning af Hanne Dahl om Parlamentets publikationsvirksomhed. Et pligt punkt, hvor ingen har noget at sige.

»Vi brugte det første stykke tid til at finde ud af hvorfor den overhovedet skulle laves,« siger Line Munk Olsen om betænkningen der er skrevet af embedsmænd.

Næste punkt handler om borgernes

afmagt. Om at valgdeltagelsen er for lav, og at Parlamentet savner legitimitet i den brede offentlighed. En fransk liberal har et forslag på dagsordenen om flere tværnationale folkeafstemninger om europæiske emner.

Hanne Dahl er som den eneste danske gruppeformand også medlem af det mest magtfulde udvalg, formandskonferencen, hvor Parlamentets arbejde tilrettelægges. Dette forum får en række beske kommentarer med på vejen i Hanne Dahls nye bog *EU i øjenhøjde*. Blandt andet kalder hun formanden Pöttering for en elendig mødeleder.

Ingen profil i det daglige arbejde

Det danske medlem af budgetudvalget, Anne E. Jensen (V), er ordfører for en kritisk betænkning om Marco Polo programmet der handler om at flytte trafik fra vejene over til jernbanerne.

Men der har været for få ansøgere, og det må undersøges nøje hvorfor pengene ikke bliver brugt til deres formål. Dagens vigtigste punkt er dog den vækstpakke som Kommissionen har fremlagt for at imødegå finanskrisen. Pengene skal findes netop fra programmer der ikke er blevet udnyttet.

»Der er rigtig gode ting i den pakke, og statslederne har jo på topmødet før jul bedt om den. Men når det kommer til stykket, så sidder deres EU-ambassadører og siger nej. Egentlig er det penge som ikke er blevet brugt, og som sådan skulle tilbage til medlemslandene. Derfor er det i høj grad briter, svenskere, hollændere og tyskere, lande der betaler til EU, som vi kæmper imod.«

»Der er sjældent stor interesse for det daglige arbejde. Det er ikke det du får den

»Vi er 52 i udvalget, og når de 50 stemmer for, så er det fordi der ligger et kæmpe konsensusarbejde bag. Vi ved at hvis vi kan stå samlet, så står vi stærkt over for Rådet,« siger Britta Thomsen (S) om en sag som har været undervejs siden 2006 og er en del af den klima- og energipakke som blev vedtaget før jul.

høje profil på,« konstaterer Anne E. Jensen.

Især med arbejdet i hendes andet udvalg, transportudvalget, er hun dog ofte i fagpressen. Og her er store aktører i spil, for eksempel bil- og togfabrikker, transportbranchen mm. Så her møder Anne E. Jensen lobbyister i et helt andet omfang end i det daglige nørklerti med budgetterne.

Store og lille forligsudvalg

Ole Christensen (S) bruger dagen på at forberede sig til møder i fiskeriudvalget og beskæftigelsesudvalget. Sidstnævnte lægger han mest arbejde i. På dagsorden er – endnu en gang – arbejdstidsdirektivet. Denne gang som forberedelse til det såkaldte forligsudvalg, hvor 27 medlemmer fra Parlamentet, 27 fra Rådet (en fra hvert land) samt repræsentanter fra Kommissionen skal forsøge at opnå enighed. Ole Christensen er med i udvalget hvor der til

forskel fra de stående udvalg ikke er åbne udvalgsmøder. Det store udvalg agerer som følgegruppe for det såkaldte lille forligsudvalg med 3 fra hver institution.

Søren Søndergaard (Folkebevægelsen mod EU) skal bruge sin dag på budgetkontroludvalgets delrapport om godkendelse af EU's regnskab. I dette tilfælde om regnskabet for Ministerrådet som jo er medlemsstaterne. Det er bestemt ikke noget Rådet bryder sig om, og man nægter pure at oplyse om hvad pengene bruges til, selv om udgifterne til administration er vokset eksplosivt:

»Jeg støder på fantastiske ting, for eksempel at der eksisterer en aftale fra 1970 om at EU's institutioner ikke blander sig i hinandens interne regnskaber. Jeg har spurgt den danske regering om den har aftalen,« siger Søren Søndergaard.

Dagen går med møde med parlamentets sekretær i budgetkontroludvalget, og forberedelse til morgendagens møde med repræsentanter for alle partigrupperinger. Det er første trin:

»Jeg håber at jeg på et tidspunkt kan få et flertal af partierne til at støtte mit synspunkt om at vi skal sætte Rådet stolen for døren og nægte at godkende budgettet, hvis Rådet fortsat nægter at lade sig kontrollere,« siger Søndergaard. ♦

En væsentlig del af livet som folkevalgt i Europa foregår i 11 kilometers højde over vælgere, nærmere bestemt på vej til og fra møder i Bruxelles og Strasbourg. Kandidater med flyskræk skal holde sig væk, for det er umuligt at passe sit arbejde og have et hjemmeliv, uden at medvirke til at afbrænde politisk ukorrekte mængder CO2.

Helt op til 80 procent af al EU-lovgivning foregår bag lukkede døre i det ellers så åbenhedsvenlige Parlament. Folketingets EU-eksperter advarer de danske politikere om at »løbet er kørt« når et forlig er på plads.

LUKKETHED. Mere magt til EU-Parlamentet betyder større åbenhed om tingene. Det har i mange år været den almindelige forståelse, uanset hvad man ellers mente om Parlamentet og dets beføjelser.

Påstanden har bare en fejl. Den passer ikke. Jo større indflydelse Parlamentet har fået gennem årene, desto flere sager bliver handlet af bag lukkede døre.

Ifølge en opgørelse lavet af Folketingets EU-konsulent til Europaudvalget i december 2008, blev 64 procent af alle lovforslag behandlet på den lukkede måde i perioden 2004-2007.

I den forrige valgperiode 1999-2004 var det tilsvarende tal 28 procent.

»Det bliver mere og mere lukket. Det er et problem, men det kommer ikke bag på mig at det fungerer sådan,« siger Morten Messerschmidt, spidskandidat for Dansk Folkeparti til det kommende EU-valg og medlem af Folketingets Europaudvalg.

Socialdemokraten Dan Jørgensen kan til gengæld ikke se problemet:

»Jeg er for al den åbenhed der kan findes. Men hvordan kan vi finde de nødvendige kompromisser hvis forhandlere ikke må sætte sig sammen? Jeg vil gå så vidt som at sige at hele Parlamentets indflydelse er bundet op på at vi kan lave de her forhandlinger,« siger han.

Trilogmøder

Triloger eller trepartsmøder mellem EU-Parlamentet, Rådet og Kommissionen begyndte i 1999 som en helt uformel praksis, men har siden sommeren 2007 været forankret i en bindende interinstitutionel aftale mellem EU-institutionerne. Formålet er at forhandle politiske aftaler på plads om lovforslag. Triloger afholdes i dag, så snart et forslag er fremsat af Kommissionen, og finder sted på alle stadier af lovgivningsprocessen. Parlamentet vil normalt være repræsenteret ved ordføreren for det pågældende forslag og/eller udvalgsformanden.

Læs mere:

Udviklingen af triloger og de aftalebaserede lovgivningsmåder er beskrevet i tre noter til Folketingets Europaudvalg; fra den 13. august 2007, fra den 12. februar 2008, og fra den 11. december 2008 – se www.eu-oplysningen.dk

»Den lukkede måde«

Faktisk forekommer lukket lovgivning i helt op på 80 procent af Parlamentets vedtagelser hvis man indregner to forskellige måder som den politiske proces kan kortsluttes på – ved 'førstebehandlingsaftaler' og ved 'tidlige andenbehandlingsaftaler'.

Det blev påpeget for Europaudvalget i en note fra februar 2008.

I praksis betyder det at re-

Flere love bag lukkede døre

præsenterer for Parlamentet, Rådet (EU-landenes regeringer) og Kommissionen laver en politisk aftale og skyder en genvej i en ellers lang og snørklet proces.

Hvis de tre parter kan blive nogenlunde enige, så kan behandlingen af et lovforslag afsluttes allerede ved den såkaldte 'første læsning', når Parlamentet første gang stemmer om et lovforslag.

Egentlig skal Parlamentet i de fleste tilfælde behandle lovforslag to gange; den anden gang efter at Ministerrådet er kommet med sit første bud.

Tre trin bliver til et

Og endelig er der også mulighed for en omgang med tredje behandling – med indkaldelse af et særligt forligsudvalg – hvis der opstår store holdningsforskelle mellem Ministerrådet og Parlamentet.

Den 'lukkede måde' kortsletter lovgivningsprocessens to eller tre trin, til et enkelt. Måden som det gøres på har fået et eget navn: Der bliver afholdt supplerende trepartsmøder, populært kaldet triloger.

Når en trilog fører til en politisk aftale, vil den blive stemt igennem i Parlamentet. Det sørger Parlamentets repræsentanter i trilogerne for. De forskellige synspunkter som de folkevalgte i Parlamentet har givet udtryk for, har hun eller han så taget højde for i aftalen med de to andre institutioner, Rådet og Kommissionen.

Derefter vil forslaget efterfølgende kunne vedtages som et såkaldt a-punkt helt uden debat i Ministerrådet.

Hurtigt, nemt og gesvindt. Så hvad er problemet?

»Parlamentet er blevet så stort, så nogle gange bliver det nødvendigt med en lidt kvikkere proces,« siger Sofie Carsten Nielsen, spidskandidat for de Radikale, om den voksende brug af forligsmøder mellem Parlamentet, Kommissionen og Rådet.

Aftalt spil

Folketingets EU-konsulent Peter Juul Larsen gav svaret i sin note til Europaudvalget:

»En politisk debat mellem de forskellige partier/grupper i Europa-Parlamentet, som det forventes af et parlament, kan næppe undgå at blive påvirket, hvis der foreligger aftaler endnu før den offentlige behandling starter.«

Sagt lidt mere kort og brutalt: Debat-ten bliver et spil for galleriet. Men trilogerne skubber også de nationale parlamenter ud på sidelinjen.

Folketingets Europaudvalg som skal give mandat til danske ministre op til et rådsmøde, kan mene hvad det vil. Det får bare ikke nogen betydning.

EU-konsulenten Morten Knudsen beskrev det således i den seneste note til Europaudvalget om sagen:

»Hvis der først er indgået aftale på en trilog, er løbet kørt. Aftalerne kommer ikke til debat i Rådet, men vedtages, som vi har set som a-punkter, da man ikke længere kan ændre på forslaget uden at bryde sin aftale med Parlamentet.«

Muskler at spille med

Der er to grunde til at Parlamentet, som ellers gerne slår til lyd for indsigt og åbenhed, vælger at gå med til lukkede møder hvor der laves bindende aftaler.

Den første grund hænger sammen med at det er nemmere for Parlamentet at få sine krav igennem ved den første behandling (eller i EU-sprog: 'første læsning') af et lovforslag. Her er det nemlig tilstrækkeligt at samle et simpelt flertal, det vil sige mindst halvdelen af de fremmødte for at få stemt ændringsforslag igennem.

Når, eller hvis, en sag kommer til andenbehandling, skal der derimod mobiliseres et absolut flertal, det vil sige at mindst 393 af alle de 785 medlemmer skal stemme for, (369 af 736 efter valget i juni).

Det er straks vanskeligere, ikke mindst da fraværet i salen ofte er stort – og uforudsigeligt. Men hvis man på forhånd kan sikre sig at en sag afsluttes ved første behandling, så ved Parlamentets forhandlere at de har flere muskler at spille med.

»Fjendsk for demokratiet«

For politikere som selv deltager i forhandlingsmøder, er det også nemmere at indgå kompromisser med politiske modstandere i en mindre lukket kreds, end at følge den lange og mere formaliserede vej; en mekanisme som slet ikke er ukendt i national lovgivning, for eksempel på Christiansborg.

For udenforstående, herunder politikere som ikke selv deltager i trilogerne, og især dem som heller ikke har parti- eller gruppefæller med til trilogmøderne, ser det til gengæld noget anderledes ud:

»Det er virkelig fjendsk i forhold til den demokratiske proces. Du fjerner debatten fra det offentlige rum,« siger Hanne Dahl, JuniBevægelsen.

»Det er virkelig fjendsk i forhold til den demokratiske proces. Du fjerner debatten fra det offentlige rum,« siger Hanne Dahl, EU-parlamentsmedlem for JuniBevægelsen.

Sofie Carsten Nielsen, kandidat for Radikale Venstre har tidligere været sekretær i Parlamentet. Hun mener ikke at triloger og lukkede forhandlinger er et problem – hvis bare politikerne holder sig vågne nok:

»Med på beatet«

»Det går ud på af få lavet aftaler tidligt i processen for at nå nogle kompromisser. Så gælder det om at man som politiker er med på beatet, fordi reelt bliver positionerne jo handlet af inden en sag kommer

på i plenarforsamlingen. Men de betingelser gælder jo også i national politik. Det gælder om at følge med og holde sig orienteret med sin egen partigruppe«.

»Parlamentet er blevet så stort, så nogle gange bliver det nødvendigt med en lidt kvikkere proces,« siger Sofie Carsten Nielsen.

SF's Margrete Auken har en mere usikker tredje holdning til den voksende aftalekultur.

»Jeg er for nyligt blevet gjort opmærksom på det her. Men jeg kan se at der også sker flere uofficielle aftaler mellem Parlamentet og Rådet hvor der bliver taget hensyn til nationale interesser udenom Kommissionen. Hvad sker der så med de fælles interesser, bliver de sat til side,« spørger hun.

På spørgsmålet om det ikke er et paradoks at jo mere indflydelse Parlamentet har fået, desto mere lukkethed i sit eget arbejde, svarer Margrete Auken et lidt tøvende ja:

»Det kan du have ret i. Jeg kan ikke helt gennemskue om sagerne er blevet vanskeligere at følge.«

Indirekte lovgivning

Sofie Carsten Nielsen mener også at udenforstående kan have et problem:

»Jo, jeg kunne godt tænke mig noget mere åbenhed. Europa-Parlamentet bliver nødt til at få lavet et system, så man kan følge hvor en sag står.«

JuniBevægelsens Hanne Dahl tager helt afstand:

»Hvis man mener at det er vigtigt at kunne stille politikerne til ansvar, så er det rigtig dårligt med den indirekte lovgivning, selv om det kan være nemmere at få forslagene igennem på den måde. Du skal stille dig selv spørgsmålet: Er du villig til at give den metode du anvender, i hænderne på din værste politiske fjende? Hvis svaret er nej, så er det ikke en metode, jeg skal bruge.«

Socialdemokraten Dan Jørgensen er derimod en stærk forsvarende:

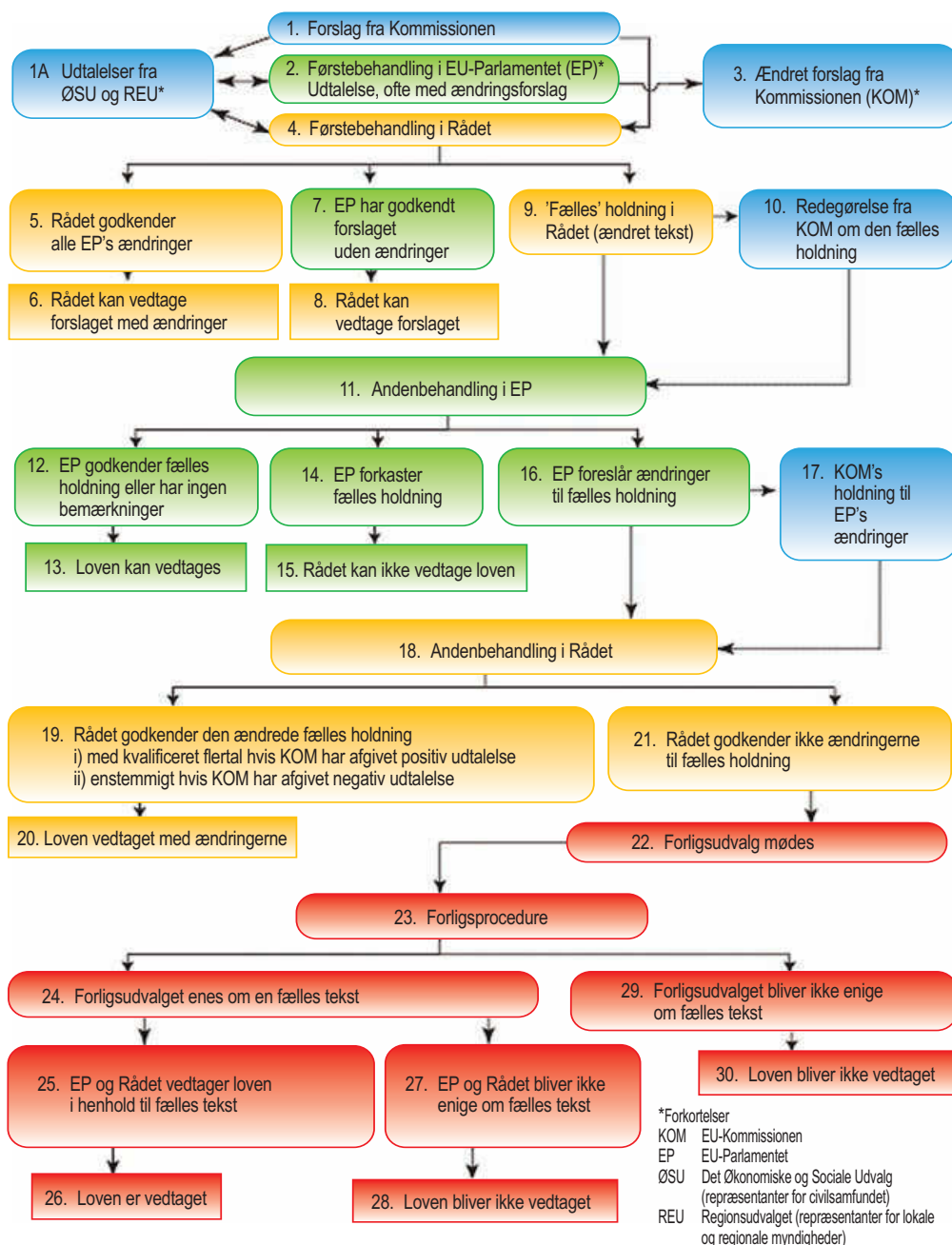
»Jeg forstår ikke helt præmissen for det spørgsmål – selvfølgelig er det sådan i ethvert parlament at nogen må sætte sig sammen og føre forhandlingerne.

Hvordan havde du forestillet dig at det ellers skulle foregå?

Man kan jo ikke sætte 700 mennesker til at forhandle samtidig med hinanden. Trilogerne foregår ved at ordførerne sætter sig sammen og forhandler. Det ser jeg slet ikke noget problem i. Jo mere de gør det, jo mere får EU-Parlamentet mulighed for at få indflydelse. Men jeg vil da godt sige at det selvfølgelig kan være et problem for de mindre grupper.« ♦

Den fælles beslutningsprocedure

Der er mange forskellige beslutningsprocedurer i EU-systemet. En af de mest centrale er den fælles beslutningsprocedure som indebærer at en lov først er vedtaget når den er godkendt både af EU-Parlamentet og af Rådet (regeringslederne). Vejen fra forslag til vedtagelse kan være lang og kompliceret, som det fremgår af dette skema fra EU's egen hjemmeside. Derfor er det blevet mere almindeligt med treparts-møder mellem Parlamentet, Kommissionen og Rådet allerede inden førstebehandlingen. Det forkorter processen og gør det ofte muligt at vedtage en lov ved førstebehandling. Kritikere siger at demokratiet tager skade fordi de reelle diskussioner bliver taget på lukkede møder blandt få personer.

Bedre at være stor og stærk end...

De store partigrupper kommer nemmere til de tunge opgaver end de små. De store får også ret til at snakke mere.

STØRRELSEN. Et lille parti med få medlemmer fylder mindre end et stort. Den indlysende og ganske naturlige kendsgerning bliver forstærket af den måde som EU-Parlamentet arbejder på ved fordelingen af opgaver og taletid.

Parlamentet udpeger et af sine medlemmer til at skrive en betænkning – d.v.s. den rapport som sammenfatter Parlamentets holdning til et forslag. Den som skriver betænkningen, kaldes i EU-sproget for en rapportør – en slags ordfører. Hun eller han får stor mulighed for at præge hvad det samlede Parlament skal mene og ikke mindst hvordan man skal gribe et lovforslag an – skal det skydes ned, laves om, eller bare finpudses i detaljerne?

Retten til at skrive en betænkning er en byttevare. Den forhandles på koordi-

nationsmøder hvor partierne byder ind på deres interesser ved et pointsystem. De store partigrupper har flere points end de små. På den måde kommer de store partigrupper først til fadet i fordelingen af de tunge politiske opgaver.

Monologmøder

Den samme mekanisme gør sig gældende i fordelingen af taletid i udvalg og i plenarforsamlingen. Alle partigrupper har taletid, men de store får på forhånd tildelt mere tid end de små.

Hvorvidt det er et rimeligt system eller ej, er nok i høj grad afhængigt af politisk standpunkt.

Men uanset hvad

man mener om den ulige fordeling, så er resultatet at debatten i Parlamentet sjældent bliver en virkelig debat. Talerne læser op af deres forberedte indlæg til den udmålte tid. Man lytter måske til hvad andre har sagt, men der bliver sjældent spildt tid på at kommentere hvad de andre har brugt deres udmålte tid til at sige. ♦

Stemmeafgivelse uden kontrol

De fleste afstemninger sker ved håndsoprækning. Bagefter kan ingen se hvem der stemte hvad.

AFSTEMNING. Hvis man vil vide hvordan for eksempel Søren Søndergaard har stemt i EU-Parlamentet, så må man spørge Søren Søndergaard.

En anden mulighed er at finde ud af hvad Søndergaards partigruppe (GUE/NGL) har sagt, eller om Folkebevægelsen har formuleret en holdning i den konkrete sag.

Men mulighederne for at efterprøve hvordan den enkelte politiker rent faktisk har stemt, er begrænsede. Det fremgår som hovedregel intetsteds i Parlamentets protokoller.

Årsagen er at de fleste afstemninger sker ved håndsoprækning hvor formanden vurderer hvorvidt der er et flertal for et forslag eller ej. Ved tvivl om udfaldet kan medlemmerne blive bedt om at stemme elektronisk ved at trykke på en knap.

I intet af de to tilfælde bliver det registreret hvem som har stemt for hvad. Kun det samlede resultat bliver offentliggjort.

Efter særlig begæring

Kun hvis der er begæret afstemning med navneopråb, vil det efterfølgende være muligt at se hvordan parlamentarikerne

har stemt. En sådan begæring skal som hovedregel være indleveret dagen før og enten have støtte fra en af de politiske grupper, eller af 40 medlemmer af Parlamentet.

Afstemning med navneopråb er blandt andet blevet brugt af EU-kritikere i den svenske Junilistan som på den måde har villet dokumentere at andre svenske partier stemmer mere EU-venligt end de giver udtryk for i den hjemlige debat.

Junilistans medarbejder Jan Å. Johansson har udgivet to rapporter om de svenske partiers faktiske stemmeafgivelser. Han konstaterer at brugen af navneopråb ikke lige frem er noget som øger hans gruppes (IND/DEM) popularitet blandt de andre partigrupper. ♦

Parlamentet på valg

I Danmark er der valg til EU-Parlamentet søndag den 7. juni. Vi skal vælge 13 danskere som skal sidde i Parlamentet de næste fem år.

Tilsvarende vælger de andre lande deres medlemmer.

EU-Parlamentet har i alt 785 medlemmer (MEP – Medlem af EU-Parlamentet).

Antallet af MEP'erne afhænger af landets størrelse. Som det største land har Tyskland 99 medlemmer. Danmark har 14.

I den næste valgperiode 2009-2014 bliver antallet sat ned til 732 medlemmer. Det betyder at Danmark mister en plads.

De danske medlemmer

Socialdemokratiet

Poul Nyrup Rasmussen
Christel Schaldemose
Britta Thomsen
Ole Christensen
Dan Jørgensen

Det Radikale Venstre

Johannes Lebech

Det Konservative Folkeparti

Christian Rovsing

Socialistisk Folkeparti

Margrete Auken

JuniBevægelsen

Hanne Dahl

Folkebevægelsen mod EU

Søren Søndergaard

Dansk Folkeparti

Mogens Camre

Venstre

Karin Riis-Jørgensen
Niels Busk
Anne E. Jensen

Tre gange har Parlamentet forkastet budgettet.

- **Kontrol.** EU-Parlamentet skal godkende EU-Kommissionen som udpeges for en periode på fem år. Med et flertal på 2/3 kan Parlamentet tvinge Kommissionen til at træde tilbage. I 1999 stod Kommissionen stod under anklage for korrupsion og svindel. Inden et mistillidsvotum valgte den selv at træde tilbage i en af EU's største kriser nogensinde.

- **Udtalelser.** Parlamentet kan udtale sig om alle mulige sager i form af resolutioner og rapporter, for eksempel om udenrigspolitiske emner.

Til forskel fra det danske Folketing kan Parlamentet derimod ikke selv stille lovforslag. Den ret ligger alene hos EU-Kommissionen.

Med årene er Parlamentets indflydelse blevet større. I dag skal de fleste EU-love vedtages efter den såkaldte 'fælles beslutningsprocedure'. Det betyder at en lov først er vedtaget når den er godkendt både i EU-Parlamentet og i Rådet.

Politiske grupper og partier

De fleste MEP'ere indgår i en politisk gruppe sammen med mere eller mindre ligesindede fra andre lande. Grupperne får penge til sekretærer og administration. Fordelingen af udvalgsposter, taletid og retten til at være ordfører på et lovforslag

udmåles nøjagtigt efter størrelsen på grupperne.

Fordelene ved at være med i en gruppe er så store at man ofte går sammen på trods af store politiske uenigheder.

Den konservative gruppe er den største og omfatter blandt andet de kristelige demokrater fra Tyskland. Den næststørste gruppe er socialdemokraterne. De to grupper samarbejder ofte for at nå et kompromis med et stort flertal. For eksempel er der tradition for at de deler posten som formand for EU-Parlamentet med en halv periode til hver.

Mange af MEP'erne er også medlemmer af europæiske politiske partier.

Europæiske partier fungerer efter regler fastsat af EU og finansieres af EU-midler. Der eksisterer 11 euro-partier, efter at det EU-kritiske Libertas-parti blev godkendt i februar 2009.

116 millioner kroner blev afsat i 2008-budgettet til euro-partierne og deres fonde. Betingelserne for støtten er at EU-partiet skal være repræsenteret i parlamentet i mindst syv af EU's medlemslande, eller have fået mindst tre procent af stemmerne i mindst fire lande ved valg til EU-Parlamentet.

Rejsecirkus mellem Bruxelles og Strasbourg

EU-Parlamentet har til huse i tre forskellige lande.

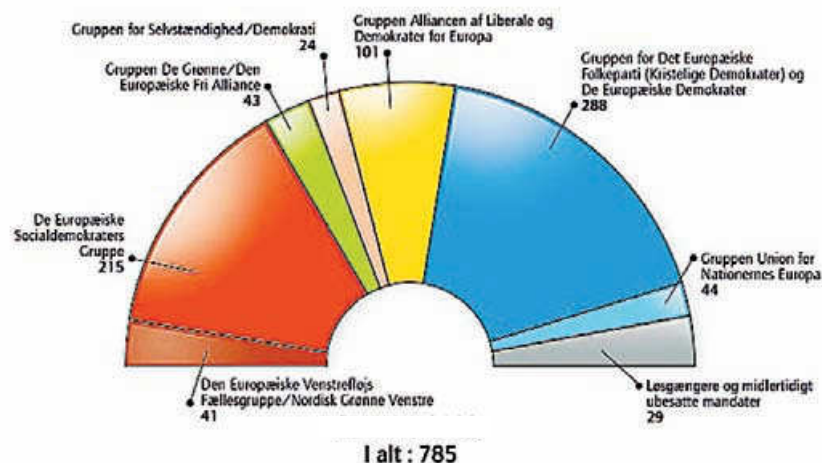
Hele parlamentet er samlet til møde i

Hvad laver Parlamentet?

Parlamentets hovedopgaver er:

- **Lovgivning.** På stadig flere områder skal love vedtages både af Parlamentet og Rådet (regeringerne i de 27 medlemslande). Hvis Lissabon-traktaten træder i kraft, bliver denne procedure udvidet til endnu flere områder, blandt andet regler om landbrugsstøtte og politisamarbejde.
- **Budget.** EU-Parlamentet skal hvert år vedtage EU's budget og godkende regnskabet. Budgettet er på cirka en procent af landenes bruttonationalprodukt, eller cirka 900 milliarder kroner.

De politiske grupper i EU-Parlamentet

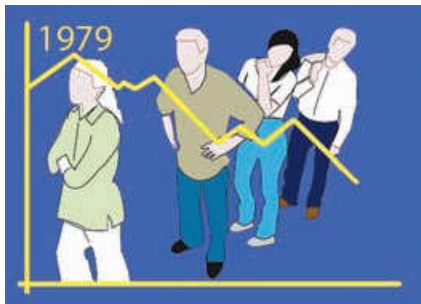
en uge en gang om måneden i Strasbourg i Frankrig.

Parlamentets medlemmer opholder sig imidlertid oftere i den belgiske hovedstad Bruxelles hvor også EU-Kommissionen har til huse. Her holder man møder i udvalg og i de politiske grupper for at forberede de sager som behandles på sessionerne i Strasbourg.

Endelig holder størstedelen af Parlamentets administration til i Luxembourg.

De skiftende mødesteder i Bruxelles og Strasbourg indebærer et større rejsecirkus hver eneste måned. Hundredvis af lastbiler kører frem og tilbage med tonsvis af EU-dokumenter – og tolke og sekretærer følger med. Det giver en ekstra udgift pr. år på omkring halvanden milliard kroner, viser en rapport som EU-Parlamentet fik lavet for et par år siden.

Systemet er blevet kritiseret i årevis – også af Parlamentets medlemmer. De fleste ønsker Bruxelles som hovedsæde for Parlamentet, men foreløbig er der ikke udset til at Frankrig vil opgive Strasbourg.

Lav valgdeltagelse

Interessen for at stemme til Europa-Parlamentsvalget er betydeligt lavere end ved de nationale valg.

Ved det seneste parlamentsvalg i 2004 var stemmeprocenten i hele EU på 45,6 procent. I Belgien, Italien, Grækenland og Cypern er det obligatorisk at stemme.

I Danmark har valgdeltagelsen været svagt faldende og var i 2004 på 48 procent.

Særligt i de nye medlemslande var valgdeltagelsen lav, med Slovakiet som bundskrabber med 17 procent. ♦

Vigtige sager i EU-Parlamentet 2004-2009

- **REACH.** Nye regler om registrering, vurdering og godkendelse af de over 100.000 kemikalier som bruges i EU. Formålet er at sikre konkurrencedygtighed for EU's kemiske industri, herunder at sikre beskyttelse af mennesker og miljø. Industriens lobbygrupper og miljøorganisationer slås til det sidste om hvilke hensyn der er tungest. Vedtaget 13. december 2006.
- **Service direktivet.** Først fremsat af EU's kommissær for det indre marked Fritz Bolkestein i 2004, med det formål at skabe et indre marked for serviceydelser i EU, ligesom det eksisterende marked for varer. Fagbevægelsen frygtede for medlemmernes løn- og arbejdsforhold når servicevirksomheder fra andre lande byder sig til, og at forslaget ville underminere den offentlige sektor. Forslaget ændres på en lang række punkter, blandt andet bliver sundhedsområdet pillet ud. Vedtaget i december 2006.
- **CIA-fly i Europa.** I over et år arbejdede et udvalg med at undersøge mistanken om hemmelige CIA-fly. Rapporten »beklager, at de europæiske lande har givet afkald på kontrol over deres lufrum og lufthavne ved at se igennem fingre med eller tillade CIA-flyvninger, der i nogle tilfælde er blevet brugt til ekstraordinære overførsler af fanger eller ulovlig transport af tilbageholdte.« Rapporten godkendt 14. februar 2007 med stemmerne 382 stemmer for, 256 imod.
- **Jernbane-konkurrence.** Tre års forhandlinger udmunder i en liberalisering af internationale jernbaneforbindelser i EU fra 2010. Forslaget om også at åbne for fri konkurrence på de nationale jernbanestrækninger blev derimod stemt ned. Vedtaget september 2007.
- **Havnedirektivet.** Parlamentet kan også afvise et lovforslag. Det skete med et forslag, først fremsat i 1997, om at 'modernisere' havnene og indføre konkurrence på havnetjenester som lodsning og lastning. Fortalere mente at konkurrencen ville fremme vækst og jobskabelse, andre mente at konkurrencen vil føre til tab af jobs og dårligere arbejdsvilkår. Nedstemt januar 2006 med stemmerne 532-120.
- **Roaming – billigere mobilpriser.** Fra 30. juni 2007 satte EU et loft over priserne for at tale til og fra udlandet i mobiltelefon. Vedtaget i maj 2007.
- **Illegal indvandring.** Udsendelsesdirektivet lægger fælles standarder for hvordan man skal og må behandle personer som udvises fra EU på grund af manglende opholdstilladelse. Personer uden opholdstilladelse kan fængsles i op til 18 måneder. Sagen får navnlig opmærksomhed i sydeuropæiske lande med millioner af indbyggere uden opholdstilladelse. Vedtaget i juni 2008. ♦

Fagforeninger demonstrerer mod EU's liberalisering af jernbanepolitik. Paris, juni 2008.

Arbejdet for større åbenhed om lobbyister gennem et offentligt register er slået fejl trods en beslutning i EU-Parlamentet. Nu ligger bolden hos det parlament der sammensættes ved valget i juni.

Lobbyregister

LOBBISTER. Mindst 15.000 professionelle lobbyister. Så mange arbejder til dagligt med at påvirke lovgivningen i EU. Ingen kender det præcise antal, for der findes ikke et register eller anden præcis opgørelse. Og netop et register er kommet i centrum for debatten i EU-Parlamentet om regler for lobbyister. Det skal skabe større åbenhed om hvem der egentlig søger at påvirke politikerne, og hvor mange penge de bruger på det.

Men selv om et stort flertal i parlamentet krævede et obligatorisk register, står det nu klart at det ikke bliver på denne side af valget. Det siger kilder tæt på den gruppe i parlamentet som arbejder med sagen. Danske parlamentsmedlemmer er vrede over forløbet og taler om syltekrukker og rævekager.

Et træ som tak

Det møder gæsten allerede inden foden er sat inden for Parlamentets dør. Fornemt placeret i en helle midt på en lille gade, og lige foran hovedindgangen til Parlamentet står et lille træ som en af lobbyisternes interesseorganisationer, SEAP, har doneret som tak for godt samarbejde.

Inden for døren er det dog ved at være så som så med begejstringen for samarbejdet.

EU-Parlamentet er begyndt at tage armtag med sit renommé for at være et parlament hvor Bruxelles' hær af lobbyister formår at sætte en stor del af dagsordenen. Med telefonsamtaler, konferencer, rapporter, annoncekampagner, og ikke mindst endeløse møder og besøg hos parlamentarikere, er lobbyisterne i EU's hovedstad for længst blevet en magtfaktor som mange parlamentarikere gerne så underlagt flere regler, og afkrævet større åbenhed.

Register som svar

Parlamentet besluttede faktisk i maj 2008 med stort flertal at arbejde for et fælles register for lobbyister der søger at påvirke Kommissionen, Rådet og Parlamentet. Registrering skulle være obligatorisk, mente flertallet – i modsætning til det frivillige register som sidste år blev oprettet for lobbyarbejde i forhold til Kommissionen. Desuden skulle det rumme oplysninger om hvor mange penge en virksomhed eller et professionelt lobbybureau bruger på lobbyarbejde. Sådan et register ville sikre offentligheden mulighed for at få oplysninger om hvem der bruger mange penge på at påvirke parlamentarikerne i en bestemt retning.

Det ville også sikre parlamentarikerne mulighed for at få at vide hvem lobbyisterne egentlig repræsenterer. Det er nemlig

ikke altid virksomheder optræder ugenert under eget navn. I Bruxelles ses ofte informationskampagner rettet mod parlamentarikere, hvor virksomheder hyrer tænketanke eller PR bureauer til at påvirke stemningen – uden at virksomheden selv står frem.

Rævekage bag gruppe

Men ét er at få vedtaget en målsætning, noget andet at få den ført ud i livet. Og skeptikerne i Parlamentet havde trumfer i ærmet som nu har bremset indsatsen. Den 13. november 2008 trådte formændene for de politiske grupper i Parlamentet sammen for at danne den arbejdsgruppe som skulle forhandle om hvordan sådan et register skulle tage sig ud. På mødet erklærede formændene for tre grupper, de konservative (herunder de danske konser-

Europæiske lobbyister til kamp mod tvungen registrering her i tegneren Khalil Bendibs udlægning.

i syltekrukken

vative), den liberale gruppe (med det Radikale Venstre og Venstre), samt socialdemokraterne, at de ville sammensætte gruppen uden deltagelse fra de øvrige.

Hanne Dahl (MEP for JuniBevægelsen) deltog som formand for IND-DEM gruppen i mødet:

»Alle andre grupper brokkede sig, især de Grønne og os, men der var ikke noget at gøre. Når først socialdemokraterne og de konservative er blevet enige, er det vedtaget. Det er jo lidt ironisk at formandsgruppen nedsætter en arbejdsgruppe som skal arbejde med et åbenhedsinitiativ, og så er gruppen selv ikke så åben at andre grupper kan få lov til at være med,« siger hun.

Syltekrukken

Kommissionen går kun ind for en frivillig registrering af lobbyister. Derfor har den gjort sit til at stoppe fremdriften for et fælles, obligatorisk register i forhandlingerne. Men Parlamentets arbejdsgruppe har heller ikke været særlig aktiv. Det vurderer en bred kreds af borgergrupper og NGO'er der har fulgt sagen tæt fra begyndelsen.

Frygten i de øvrige politiske grupper var fra begyndelsen at især de konservative, som er den gruppe som er mindst indstillet på at indføre regler for lobbyister, ville kunne bruge gruppen til at sinke processen. Den mistanke får næring af den måde det konservative medlem af gruppen, tyskeren Ingo Friedrich, optrådte på en uge før nedsættelsen af tremandsgruppen. På et møde den 5. november med en gruppe professionelle lobbyister udtalte han at han slet ikke ønskede at registeret kom i stand inden parlamentsvalget. Med den indstilling har Friedrich næppe været drivende, og nu står det endelig klart at det ikke bliver i denne omgang. Et nyt parlament er ikke bundet af beslutningen fra maj, og skal starte forfra med en ny beslutning.

Søren Søndergaard fra Folkebevægelsen mod EU er ikke overrasket over udviklingen i gruppens arbejde:

»Vores opfattelse har hele tiden været at det er en syltekrukke. Valget har hele tiden været deres problem, og for at komme det til livs, har de haft brug for noget der kunne placere sagen på den anden side af valget,« siger han.

Forfra efter valget

Dan Jørgensen er blandt de socialdemokrater, som længe har argumenteret for et obligatorisk register. NOTAT ville vide om de danske socialdemokrater støttede manøvren bag den snævre arbejdsgruppe, som den socialdemokratiske gruppeformand i Parlamentet deltog i. Dan Jørgensen husker ikke episoden, men siger at netop de danske socialdemokrater har været »blandt de allermest behårde« i arbejdet for et obligatorisk register.

»Og jeg vil bruge enhver given lejlighed til at presse på for det. Både før og efter parlamentsvalget. Om det så skal være gennem en ny beslutning i Parlamentet eller ad andre kanaler må tiden vise,« siger den socialdemokratiske spidskandidat. ♦

VALG TIL EU-PARLAMENTET DEN 7. JUNI

»Indflydelse på landbrugspolitikken«

Dan Jørgensen, spidskandidat for Socialdemokraterne

Født 1975, cand.scient.pol., medlem af EU-Parlamentet siden 2004.

Vigtigste sejr?

At vi fik den store kemikalielov REACH og dermed styr på 10.000 kemikalier og forbud mod 200 allerfarligste. At jeg var ordfører på granskningen af EU's regnskaber og fik sikret bedre kontrol med regnskaber og mere tilbagebetaling ved fejl.

Dårligste resultat?

Jeg er meget skuffet over at vi ikke har fået større reformer af EU's landbrugspolitik.

Hvad vil du opnå?

At EU kan imødegå de tre kriser, finanskrisen, klimakrisen og fødevarerikrisen. Blandt andet skal vi koordinere investeringer i Europa og have lukket skattely. Vi skal gå forrest i klimapolitikken, og vi skal give mere og bedre udviklingsbistand og skrotte den usolidariske landbrugspolitik.

For Dan Jørgensen bliver arven svær at løfte efter den tidligere spidskandidat Poul Nyrup Rasmussens supervalg i 2004, hvor hele 5 socialdemokrater kom i EU-Parlamentet. Men engagementet er i top. Det daglige arbejde i EU-Parlamentet lægger Dan Jørgensen især i Miljøudvalget og i Budgetkontroludvalget. Her udpeger han sine sejre, som er kemikalielovgivningen og mere kontrol med EU's budget. Hvad der til gengæld ikke er en sejr er at EU's landbrugspolitik stort set består som den gjorde ved sidste valg til EU-Parlamentet.

»Jeg har sikkert før valget sagt hundredvis af gange at landbrugspolitikken bør afskaffes.« Problemet er blot at netop det har EU-parlamentarikerne ikke nogen magt over.

Det gælder for Dan Jørgensen om at få gennemført Lissabontraktaten, som vil give EU-Parlamentet medindflydelse på landbrugspolitikken. Han afviser at EU-Parlamentet er den mest venlige institution for landbrugsstøtten fordi mange medlemmer tager hensyn til deres valgkredse.

»Selvfølgelig vil det nytte at vi kan komme til at kæmpe om det,« ræsonnerer han.

Sofie Carsten Nielsen, spidskandidat for Radikale Venstre

Født 1975, uddannet cand.scient.pol, arbejder med ligestilling og EU-koordinering i Velfærdsministeriet.

Vigtigste sejr for partiet:

Johannes Lebechs arbejde med klima- og miljøpakken.

Dårligste resultat:

At vi ikke har kunnet sætte en bedre dagsorden i asyl- og indvandringssager.

Hvad vil du opnå?:

Jeg vil særlig gå efter asyl- og retspolitikken, blandt andet den overdrevne personovervågning. Miljø- og sundhedspolitik vil også have min interesse.

Da statsminister Anders Fogh Rasmussen så ud til at komme i tvivl om der nu også skal laves en ny folkeafstemning om euroen fik Sofie Carsten Nielsen arrangeret en egen afstemning - på nettet. 16.608 deltog. Af dem stemte 66 procent for et ja, og 34 procent for et nej til at udskifte kronen.

Det er ja'et som sådan som præger hendes holdning til EU. På sin hjemmeside, på Facebook, og i blogs fremholder hun sit medlemskab af Nyt Europa som hun kalder for »en meget pro-EU forening« og skriver at de Radikale er Danmarks mest EU-ambitiøse parti.

Retspolitik er et område hvor hun finder sig mere på bølgelængde med holdningerne i EU-Parlamentet end her hjemme:

»Den personlige overvågning er på vej ud på et overdrev. Der er en anden opmærksomhed og interesse for det område i Parlamentet end i Danmark. Det danske forbehold har haft betydning for at de Radikale ikke har kunnet sætte en bedre dagsorden på retspolitikken, plus at vi ikke har haft plads i de rigtige udvalg i Parlamentet. Det kan jeg godt tænke mig at få lavet om på.«

Sundhedspolitik, og særlig patientrettigheder er et andet område som Sofie Carsten Nielsen vil engagere sig i, hvis hun bliver valgt:

»Patientrettigheder er muligvis noget som giver problemer for hospitalerne og systemet, men mit udgangspunkt vil være at tage udgangspunkt i det enkeltes menneskes rettigheder,« siger hun.

»Væk med danske forbehold,
ja til mere EU«

»Energimæssig selvforsyning«

Bendt Bendtsen, spidskandidat for Det Konservative Folkeparti

Født 1954, tidligere økonomi- og erhvervsminister, medlem af Folketinget siden 1994.

Vigtigste sejr?

Nu har jeg jo ikke selv siddet i EU-Parlamentet. Men af mange store og vigtige ting fra perioden finder jeg det vigtigst at vi i december 2008 fik stemt klimapakken igennem. Vores gruppe sikrede kompromisset, og ellers ville vejen frem til klimatopmødet i København være blevet besværlig.

Dårligste resultat?

Jeg går meget ind for frihandel og er imod protektionisme. Som minister har jeg ofte taget min tårn med sydeuropæerne i kampen mod protektionisme, f.eks. var det meget imod min vilje da der blev lagt told på sko fra Kina.

Hvad vil du opnå?

Jeg vil have sat fokus på vækst, velstand og frihandel, bl.a. skal u-landene have bedre markedsadgang. I energipolitikken må målet være at blive selvforsynende med vedvarende energi og dermed uafhængige af energiforsyningen fra Rusland og Mellemøsten.

Ved sidste valg i 2004 fik Konservative valgt Gitte Seeberg der midtvejs valgte at forlade EU-Parlamentet for at gå ind i partiet Ny Alliance. Ingen succeshistorie, men det skal der rettes op på. Nu stiller partiet op med sin tidligere partiformand i spidsen, lige som ved valget i 1994 hvor Poul Schlüter fik masser af stemmer.

Selv mener Bendt Bendtsen da også at have kvalifikationer i top for et fremtidigt job som medlem af EU-Parlamentet: Efter 7 år som vicesstatsminister og økonomi- og erhvervsminister har han et godt netværk:

»Faktisk var jeg den som havde siddet længst i Ministerrådet, da jeg stoppede,« siger han, men er ikke bange for at en post som EU-politiker vil være et tilbageskridt.

»Jeg er godt klar over at det er en anden klinge, jeg skal køre på. Men Parlamentet bliver vigtigere og vigtigere.«

Udvalgene om industri, transport og energi er der hvor Bendt Bendtsen helst vil lægge sit arbejde i EU-Parlamentet.

Margrete Auken, spidskandidat for SF

Født 1945, uddannet teolog og præst, folketingsmedlem 1973-1977 og 1979-2004, medlem af Europaparlamentet siden 2004.

Vigtigste sejr i seneste periode:

Direktivet om vedvarende energi, forhandlet på plads i Parlamentet af Claude Turmes fra Luxembourg i Den Grønne Gruppe.

Dårligste resultat:

At der intet er sket på transportområdet.

Hvad vil du opnå?

Mere grøn profil i klima- og miljøssager, og en mere samlet udenrigspolitik. Israels grove krænkelse af folkeretten skal have konsekvenser for landets favorable handels- og samarbejdsaftaler med EU.

Margrete Auken er politisk veteran men har også i høj grad været med til at præge sit partis holdninger i en ny og EU-positiv holdning.

Det kom tydeligt til udtryk da Margrete Auken som nyvalgt EU-parlamentariker trak sig selv og sit parti fra Parlamentets venstrefløjsgruppe (GUE/NGL) til Den Grønne Gruppe.

Tilknytningen til De Grønne er noget hun fremhæver når talen falder på arbejdsforholdene i Parlamentet og den enkelte politikers indflydelse:

»Alene er man ingenting, man får kun betydning ved at arbejde sammen i en partigruppe. Det var fuldstændigt håbløst da jeg sad i venstrefløjsgruppen som er delt op i delegationer, og hvor man ikke arbejdede sammen.«

Men det var vel et politisk valg fra din side at gå til Den Grønne Gruppe?

»Jo, men det handler også om måden som man arbejder på.«

Udover klima- og miljøssager nævner Margrete Auken udviklings- og udenrigspolitik som områder hun interesserer sig for:

»I det hele taget er der brug for større solidaritet, og en mere samlet politik fra EU's side. I Israel-Palæstina-konflikten er Danmark et af de helt forfærdelige lande, helt præget af den israelske regerings perspektiver. Men hvis man ser på Parlamentets resolution om Gaza, så er den langt bedre end Ministerrådets. Og Parlamentets holdning til udenrigspolitik får en betydning når det kommer til budgetindflydelse. Så er det ikke så lidt vi kan opnå.«

»Parlamentet bedre end Danmark om Gaza«

VALG TIL EU-PARLAMENTET DEN 7. JUNI

»Sætte grænser for markedet«

Hanne Dahl, spidskandidat for JuniBevægelsen

Født 1970, uddannet teolog, medlem af EU-Parlamentet siden 2008.

Største sejr?

Irlands nej til Lissabon-traktaten. Vores gruppe har været med til at skabe røre om traktaten. Det var også en sejr at direktivet om brug af pesticider blev ændret, så Danmark fortsat kan være fri for pesticider som er godkendt til brug i andre lande.

Dårligste resultat?

At vi alligevel får en Lissabon-traktat, som ikke gør samarbejdet bedre, tværtimod. Og en svag klimaafteale som blev dårligere fordi Parlamentet absolut skulle indgå et kompromis for at kunne fremvise et resultat før valget.

Hvad vil du opnå?

I den konkrete politik arbejder jeg for at direktivet om patienters rettigheder skal sikre fri og lige adgang for alle, og at behandling sker efter national visitation og efter tur og behov. Udlæg for behandling i udlandet skal klares af det offentlige.

Hanne Dahl vil i EU-Parlamentet for at fortsætte debatten om selve rammerne for EU-samarbejdet. Hun vil fratage Kommissionen eneret på at stille forslag, og sikre mere åbenhed i lovgivningen.

Ganske vist kommer Parlamentet ikke til at beslutte traktatændringer, men som parlamentsmedlem får man en talerstol i den debat som, efter Hanne Dahls klare opfattelse, ikke er slut – heller ikke selv om Irland bliver klappet på plads og Lissabon-traktaten træder i kraft.

»Det er vigtigt med en opposition, og at der er nogen som mig der kæfter op om hvordan det foregår.«

En af hendes vigtigste pointer er at medlemmerne af Parlamentet ikke siger hvad de mener, fordi lovene i stort omfang bliver til i kompromisser bag lukkede døre.

I det konkrete politiske arbejde vil ledetråden for Hanne Dahl være at sætte grænser for det frie marked.

»Kommissionen kommer hele tiden med forslag hvor det eneste hensyn er adgangen til det indre marked. Det har vi set med servicedirektivet og mange andre love som åbner op for mere liberalisering og privatisering. Jeg forstår ikke hvorfor Socialdemokraterne vil forsvare det. Det bliver nødvendigt at trække tænder ud af forslagene og sætte hensyn til miljø, sundhed og den offentlige sektor øverst,« siger hun.

Søren Søndergaard,

spidskandidat for Folkebevægelsen mod EU

Født 1955, uddannet metalarbejder, folketingsmedlem 1994-2005, medlem af EU-Parlamentet siden 2007.

Vigtigste sejr?

Det var en sejr at vi fik et lobbyregister, uanset at det blev udvandet og meget skal forbedres. Det lykkedes også at blokere for en accept af et forslag til arbejdstidsdirektiv hvor man åbnede for 60 timers arbejdsuger.

Dårligste resultat?

At opleve hvordan et parlament gør sig fuldstændig til redskab for magten på en måde som sætter sund fornuft ud af kraft. Da EU-Domstolen med en dom gjorde sig til herre over strejkeretten, stillede jeg i Parlamentet et forslag om at man skal lade strejkeretten være nationalt område. Det blev massivt nedstemt.

Hvad vil du opnå?

Helst vil jeg opnå at vi får Parlamentet til at indse at man må standse op og finde en måde at samarbejde på i Europa i overensstemmelse med befolkningerne. Ellers er konsekvensen at man må koble befolkningen af og fortsætte et mere og mere lukket samarbejde.

Det var i januar 2007 at Søren Søndergaard afløste Folkebevægelsens mangeårige EU-politiker Ole Krarup. Tidligere sad han i Folketinget for Enhedslisten. Nu gælder det arbejdet i EU-Parlamentets retsudvalg og budgetkontroludvalg.

Søndergaard tøver længe, da NOTAT spørger om hans vigtigste sejr. For Folkebevægelsen mod EU er arbejdet i Parlamentet ikke et mål i sig selv, fordi endemålet er at få Danmark meldt ud af EU. Alligevel bærer noget dog Søndergaards signatur. Han var ordfører på den rapport fra retsudvalget som fik tilstrækkeligt mange stemmer til at lobby-registeret kunne blive en realitet. Det hele blev udvandet, men man fik taget hul på registeret frem for at det faldt, mener han.

Som medlem af budgetkontroludvalget er han ordfører på dele af Parlamentets godkendelse af EU's regnskab: Her støder han med egne ord på 'fantastiske ting'. For eksempel nægter Ministerrådet at oplyse om hvad det bruger sine penge til, under henvisning til en aftale fra 1970 om at Parlamentet ikke vil blande sig i Ministerrådets administrative udgifter. Men det vil Søndergaard gerne blande sig i.

»Endemål: Ud af EU«

»Bide
ja-partierne
i haserne«

Morten Messerschmidt, spidskandidat for Dansk Folkeparti

Født 1980, jurastuderende, medlem af Folketinget fra 2005.

Vigtigste sejr?

At der er kommet en større bevidsthed i Europa om de problemer EU skaber, for eksempel med dårlig regulering og åbne grænser. I Parlamentets Budgetkontroludvalg har vi været med til at presse forbedringer igennem.

Dårligste resultat?

At vi ikke fik en afstemning om Lissabon-traktaten, selv om det er det mest vidtgående overgreb mod demokratiet. Det burde være en vindser for alle at gå ud og forsvare sine synspunkter, men Socialdemokraterne lurepassede i sidste valgkamp og svigtede da de stemte nej til en folkeafstemning.

Hvad vil du opnå?

Jeg vil gerne ind i de udvalg som arbejder med institutionelle spørgsmål, for at være en modvægt til det store flertal som arbejder for at EU skal have mere magt.

På den anden side blander EU sig i en række spørgsmål, og her er jeg især optaget af retssikkerhed og bekæmpelse af international kriminalitet. Vi skal ud af Schengen-aftalen om de åbne grænser.

For Morten Messerschmidt er det helt overordnede mål med arbejdet i EU-Parlamentet at skabe bevidsthed om den suverænitetsafgivelse som hele tiden finder sted. Forslaget til EU-forfatning og den efterfølgende Lissabon-traktat er for ham de seneste eksempler på at EU overtager mere og mere magt fra de enkelte lande.

Allerhelst så han EU-Parlamentet nedlagt, og at den parlamentariske kontrol blev lagt i Folketingets Europa-udvalg, men så længe EU-Parlamentet eksisterer, er der brug for nogen til at »bide ja-partierne i haserne«.

»EU laver på nogle områder nogle gode og fornuf-tige ting, men EU fylder for meget i dag, og derfor skal vi have mindre EU. Det er det væsentligste,« siger han.

»Tiden er forpasset til at komme ud af EU, men EU skal blande sig mindre. Hver gang EU blander sig, slår vi en streg over demokratiet, for vi kan ikke lave en EU-lov om i Danmark, når alle de andre lande er med til at vedtage den.«

Morten Messerschmidt afviser ikke at der kan være behov for fælles regler om for eksempel forbrugerbeskyttelse og miljøbeskyttelse, men det skal ikke være en totalharmonisering som forbyder Danmark at indføre bedre regler.

Jens Rohde, spidskandidat for Venstre

Født 1970, uddannet journalist, medlem af Folketinget 1998-2006.

Vigtigste sejr?

Jeg vil ikke give karakterer til de siddende parlamentsmedlemmer. De må selv være de rigtige til at vurdere deres arbejde.

Hvad vil du opnå?

Højhastighedstog i Europa. De skal øge mobiliteten, skabe større sikkerhed på vejene og et bedre miljø. Vi skal have intelligent trafikstyring og grønne korridorer.

Eliteuniversiteter som kan bidrage til en grøn evolution i Europa. I stedet for at sprede uddannelsesmidler ud over alle, skal vi fokusere på de bedste hjerner så de bliver i Europa. Sådan kan vi blive mere konkurrencedygtige, udvikle teknologi, gøre os mindre afhængige af forsyninger udefra og øge sikkerheden.

»KGB-filter
på alle
forslag«

Fra dag 1 bebuder Venstres spidskandidat et KGB-filter for arbejdet i EU-Parlamentet. De tre bogstaver står for Konkret politik, Grænser for politik og Bæredygtig politik.

Han erklærer sig som varm, tilhænger af et forpligtende europæisk samarbejde, men man skal ikke politisere alt,« siger han.

»Det europæiske samarbejde skal fokusere på økonomi, sikkerhed og klima. Vi skal være meget varsomme når vi udvælger de områder som EU overhovedet skal beskæftige sig med.«

Jens Rohde vil væk fra symbolpolitik og overdreven regulering. Han siger nej til EU-støttede frugtordninger eller markedsføringsprojekter af det europæiske samarbejde.

Selv om reguleringen er gået for vidt, vil han ikke bruge kræfter på at rulle den tilbage.

»Realpolitisk er det umuligt. Det vil være skønne spildte kræfter som jeg ikke vil love. Så det giver ingen mening.«

Folk skal kunne se konkret nytteværdi ved EU, mener han. Det vil også skabe større valgdeltagelse.

Der skal trækkes klare grænser for hvor meget politik EU skal blande sig i. På den måde skal problemet med den stadig stigende EU-skepsis i den borgerlig-liberale lejr overvindes. ♦

EU-Parlamentet: En grim ælling?

Forskellige demokratiopfattelser brydes i diskussionen om fremtiden for EU-Parlamentet og det europæiske samarbejde.

DEMOKRATISK UNDERSKUD. *Fra ælling til svane?* Det var titlen på en rapport som Dansk Institut for Internationale Studier udgav i forbindelse med valget til EU-Parlamentet i 2004. Rapportens centrale påstand lyder: »Vi [vælgerne] ser fortsat Parlamentet som EU's grimme ælling: Stor og styg. Det må kanøfles – eller i bedste fald ignoreres.« Konklusionen på rapporten er at vi tager fejl, og at EU-Parlamentet i virkeligheden er gået hen og blevet en smuk svane. En ægte demokratisk institution med reel indflydelse.

Smuk eller ej, i hvert fald er Parlamentets magt vokset med hver ny traktat. Alligevel ville det nok være mere rigtigt at spørge om ikke 'den grimme ælling' altid har været et næbdyr! Ligesom næbdyret har træk fra både pattedyr og krybdyr, er EU et blandingsprodukt – på nogle punkter en overstatslig føderation og på andre punkter et mellemstatsligt samarbejde. Derudover er EU's traktater og beslutningsprocedurer vokset ud af mange forskellige politiske kulturer og er endt som et kompromis mellem disse. Vores vante demokratibegreber passer dårligt til et sådan politisk gadekryds, så hvad er det for en slags demokrati vi kan gøre os forhåbninger om at opnå i EU?

Overstatslige (føderale) institutioner

- Kommissionen
- EU-Parlamentet
- EF-Domstolen

Mellemstatslige institutioner

- Rådet (regeringslederne)
- (Nationale parlamenter)

Demokratisk legitimitet

Hvis EU skal være demokratisk, kræver det at beslutningerne besidder demokratisk legitimitet. Lovgivningen skal 'godkendes' af vælgerne. Beslutninger der træffes ved en folkeafstemning, besidder *direkte* demokratisk legitimitet. Danmarks indtræden i EF i 1973 skete på baggrund af en folkeafstemning, og beslutningen var derfor demokratisk legitim. Beslutninger der træffes af vælgerne repræsentanter (politikere), besidder *indirekte* demokratisk legitimitet.

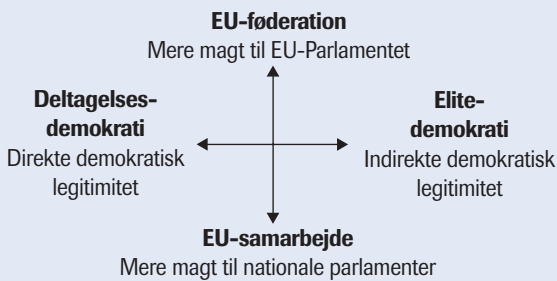
En styrkelse af EU's *direkte* demokratiske legitimitet kan opnås ved at inddrage borgerne i EU's beslutningsprocesser. For eksempel via folkeafstemninger om nye traktater. En styrkelse af EU's *indirekte* demokratiske legitimitet forudsætter at de *folkevalgte* forsamlinger får en større rolle: Enten EU-Parlamentet eller de nationale

Har EU udviklet sig fra grim ælling til smuk svane?
 Eller måske til et næbdyr? Ligesom næbdyret har træk fra både
 pattedyr og krybdyr, er EU blevet et politisk gadekryds mellem
 en overstatslig føderation og et mellemstatsligt samarbejde.

parlamerter. Man kan skitsere fire 'verdenshjørner' i forhold til en demokratisering af EU (se figur). For at opnå mere demokrati må vi flytte os væk fra figurens midte. Vi er nødt til at vælge en kurs.

Demokratiets fire verdenshjørner

En demokratisk føderation

Hvis man vil forsøge at demokratisere EU ved at give mere magt til EU-Parlamentet bevæger man sig i retning af et føderalt EU. I sidste ende et EU der fungerer som én stat med én fælles regering og ét fælles parlament. Lissabon-traktaten giver EU en præsident, en udenrigsminister og øget magt til parlamentet og er derfor et skridt i denne retning. Diskussionen om demokrati i en sådan føderation vil ligne den som vi har i forhold til nationalstaternes demokratier.

EU-Parlamentets medlemmer er direkte valgt af befolkningen i EU – det gælder ikke medlemmerne af Kommissionen og kun indirekte medlemmerne af Ministerrådet. En styrkelse af Parlamentet i forhold til især Kommissionen vil derfor medføre en styrkelse af den demokratiske legitimitet. Den føderale løsning indebærer dog først og fremmest en svækkelse af medlemslandenes indflydelse, og den er derfor kun en demokratisk fordel, hvis den *samtidig* sikrer at EU's samlede arbejde bliver mindst lige så åbent, gennemskueligt og vedkommende for borgerne i EU som arbejdet i de nationale parlamenter er i dag.

Et demokratisk, mellemstatsligt samarbejde

I stedet for at opnå mere demokratisk legitimitet ved at styrke EU-Parlamentet og de føderale strukturer i EU kunne man vælge at styrke de nationale parlamenter magt. En øget mulighed for at føre kontrol med Kommissionens arbejde, en fastholdelse af medlemslandenes vetoet og retten til at sætte nationale krav og standarder over EU's regler ville være oplagte skridt i denne retning.

Et demokratisk mellemstatsligt samarbejde ville betyde et opgør med flertalsafgørelserne på en lang række områder og en tilbagevenden til et princip om ét land én stemme, som vi kender

det fra for eksempel FN's generalforsamling. En sådan løsning ville betyde at EU på godt og ondt ville blive langt mindre beslutningsdygtigt end det er i dag, og at samarbejdet i langt højere grad skulle foregå på de små medlemsstatsers nåde. Hvis et sådant mellemstatsligt samarbejde skal indeholde en demokratisk gevinst, skal det sikres at de nationale parlamenter (og ikke kun medlemslandenes regeringer) reelt får en øget indflydelse på beslutningerne.

Elitedemokrati

Hverken den føderale eller den mellemstatslige kurs fører os direkte til et mere demokratisk EU. Vi bliver nødt til at forholde os til hvilke krav man kan stille til et demokrati. Vi er nødt til at beslutte hvilket demokratisk ideal vi vil stræbe efter. Der er to poler i debatten om demokratiske idealer. Den ene pol udgøres af det såkaldte elitedemokrati.

Tilhængere af elitedemokrati mener at det er helt nødvendigt at EU styres af viden og kompetence. Der er 375 millioner vælgere i EU og en halv milliard indbyggere. Hvis alle skal involveres i alle EU's beslutninger, bliver det en fuldkommen uoverskuelig proces. Det er en langt bedre løsning at lade politikere og eksperter træffe beslutninger på befolkningens vegne. Demokratiet sikres ved at borgerne har mulighed for at vælge hvilke politiske eliter der skal have mest magt. Hvis de er utilfredse med politikernes arbejde, har de mulighed for at vælge nogle andre ved næste valg. Det giver et effektivt og fleksibelt styre og sikrer at beslutningerne træffes af folk der ved hvad de snakker om. Den demokratiske legitimitet er sikret *indirekte*.

I et elitedemokratiske perspektiv er det

ikke noget problem at erhvervslivet, interesseorganisationer og andre lobbyister har indflydelse på den politiske proces. Når blot der er et tilstrækkeligt bredt spektrum af eliter der kæmper om indflydelse, så er man sikret at der ikke er én elite der får for megen magt.

Deltagelsesdemokrati

Er det demokratisk at borgerne vælger repræsentanter til EU-Parlamentet – og så lader politikere og interesseorganisationerne klare resten? Det mener tilhængere af deltagelsesdemokrati ikke. For deltagelsesdemokrater er det afgørende at politiske beslutninger, så vidt det overhovedet er muligt, inddrager borgerne. De kræver *direkte* demokratisk legitimitet.

I et deltagelsesdemokratiske perspektiv er det et problem at der ikke eksisterer en politisk offentlighed i EU. Borgerne i EU har meget dårlig mulighed for at holde øje med hvordan politikere forvalter vælgerens mandat. Der mangler åbenhed i Kommissionens og Rådets arbejde, overblik over hvordan parlamentarikerne stemmer og klare bud på hvad de forskellige grupperinger i Parlamentet egentlig står for. Det er ikke en demokratisk gevinst at interesseorganisationer og erhvervsorganisationer kan få stor indflydelse på beslutninger i EU. Alt for ofte er det særinteresser, og ikke borgernes samlede interesser, der bliver plejet af disse grupper.

Et demokratisk næbdyr?

Der er desværre ingen hurtige løsninger på hvordan EU kan blive mere demokratisk. Enhver løsning må dog vurderes i forhold til de fordele og ulemper der er skitseret i figuren med demokratiets verdenshjørner. Ikke at udstikke en kurs er det samme som at acceptere det mangelfulde demokrati vi har i dag. ♦

Rasmus Nørlem Sørensen er kampagne-medarbejder i oplysningsforbundet DEO.

Læs mere om demokratibegreber og styreform: Henrik Kureer, Svend Erik Lundgren og Sverri Hammer (2007), »Samfundsfag C«, Forlaget Systeme

4 anderledes regler

Kun få ved hvad de stemmer om

EU-Parlamentet kommer igennem 1.000 afstemninger i løbet af fire timer. Da ingen kan nå at sætte sig ind i det hele, stemmer man blot som formanden eller ordføreren. Den månedlige samling i Strasbourg er en hæsblæsende affære, hvor politikerne i løbet af tre en halv dag skal tage stilling til de mange forslag, som har været behandlet i under-udvalgene i de foregående uger.

EU-politikerne rejser i løbet af mandagen til Strasbourg, hvor mødet begynder kl. 17 og fortsætter resten af aftenen. Tirsdag og onsdag er der diskussion og behandling hele dagen, og torsdag over middag er de fleste på vej hjem igen.

På en typisk samling er der cirka 60 forslag til love eller udtalelser at tage stilling til. Til næsten hvert forslag foreligger der ændringsforslag – nogle gange i hundredvis. I alt skal EU-politikere derfor stemme cirka 1.000 gange i løbet af de tre dage.

De mange afstemninger foregår kl. 11.30-13 om tirsdagen, onsdagen og torsdagen. For at kunne nå de mange afstemninger i løbet af kort tid, siger formanden kort, hvad der stemmes om. Derefter råber han straks »for« – »imod« – »undlader« – og så er det hele overstået på tre sekunder. Det er med andre ord ikke muligt at være søvrig, hvis man vil deltage i afstemningen.

I praksis er der ingen medlemmer af EU-Parlamentet som kan påstå at de ved præcist hvad de egentlig stemmer om i alle de mange forslag. Sagsmængden er så stor at man i hver politisk gruppe fordeler de mange forslag og ændringsforslag ud på de enkelte medlemmer og deres sagsbehandlere. Herefter kan hver sætte sig særligt ind i sin sag og anbefale resten af partifællerne hvordan der skal stemmes. Alt efter partigruppens egne regler er det ofte formanden eller formandskabet som viser de andre politikere i gruppen hvordan de skal stemme. Det foregår ved at vende tommelfingeren op eller ned.

Det er forklaringen på hvorfor man hver måned i Strasbourg kan opleve politikere fægte underligt med armene og stritte med tommelfingrene midt under de hæsblæsende afstemninger. ♦

Konstituering i en uendelighed

EU-Parlamentet kan få et dansk kommunalvalg med tilhørende partiskift, afhopninger, kampe om poster og pengegivende ben til at ligne det rene ingenting. I EU-Parlamentet holder det ikke op, men fortsætter traditionelt igennem hele valgperioden. De grundlæggende regler er skabt i en tid hvor få lande med få partier var medlem af EU. I dag repræsenterer medlemmerne mange forskellige partier fra mange lande, men skal i EU-Parlamentet koges sammen i nogle få gryder.

Da systemet er skabt i billedet af et få-partisystem, går ressourcerne til de politiske grupper. Jo større gruppe, desto flere ressourcer. Uden medlemskab af en gruppe kan man ikke agere ret meget i Parlamentet. Det giver mærkelige gruppefællesskaber. Her nogle få eksempler:

De britiske konservative sidder sammen med tyske konservative, men med fuldstændig modsatte EU-holdninger. De to forskellige danske partier Radikale og Venstre tilhører i EU samme parti. Den tværpolitiske Folkebevægelsen mod EU er i venstrefløjens gruppe, mens det venstreorienterede parti SF har forladt venstrefløjens og i stedet tilsluttet sig den grønne gruppe. Socialdemokraternes gruppe er så stor at dens medlemmer ville kunne spredes ud over alle partier i dansk partipolitisk sammenhæng. Det svenske »ud af EF«-parti, Miljøpartiet, er sammen med de mest unionsglade, og den danske centrum-venstre placerede JuniBevægelse sidder sammen med meget højreorienterede.

Kort sagt er der rod over hele linjen. ♦

Taletid fordeles efter størrelse

I EU-Parlamentet er taletiden begrænset og på forhånd nøje fastlagt. De store grupper får mest tid, af den grund at de er flest. Rent matematisk betyder det faktisk at det er medlemmerne af de mindre grupper som har mest taletid pr. medlem. Her er et eksempel fra et møde en tirsdag formiddag under samlingen i Strasbourg:

Kommissionen (inkl. svar)	10 min.
Politiske ordførere (2 x 6 min.)	12 min.
Ordfører for udtalelser (4 x 1 min.)	4 min.
Forespørgere	10 min.
Debat, i alt	105 min.
<i>fordelt således:</i>	
Kristeligt-Konservative	35 min.
Socialdemokrater	27 min.
Liberale	13 min.
Nationernes Europa	7 min.
Grønne	7 min.
Venstrefløjgruppen	7 min.
Udenfor grupperne	5 min.
Uafhængighed og Demokrati	4 min.

Takt og tone vidt forskellig

Det kan være svært at få parlamentarikere fra 25 lande med forskellig politisk kultur og tradition til at arbejde sammen. Parlamentet i Westminster, London, der ofte kaldes »alle parlamenters moder« har en arbejdsform der slår en dansker som eksotisk og kaotisk. For det første er der ikke faste pladser til medlemmerne endsige pladser nok til alle. For det andet taler medlemmerne fra deres plads. For det tredje råber og skriger de ad hinanden på en måde, så de nærmest må sammenlignes med de berygtede rejekællinger. For det fjerde kommer de tilstedeværende med ofte meget lidt artikulerede bifalds- og navnlig mishagsytringer ved enhver given lejlighed. Og når der skal stemmes, foregår det ved at medlemmerne går ud i en ja- og en nej-korridor for at blive talt op. Det polske parlament, Sejmen, har efter sigende en lignende arbejdsmetode.

Men problemet – hvis det altså er et problem – er heller ikke nyt i EU-Parlamentet. I 1979 blev den nordirske protestantiske aktivist Ian Paisley indvalgt, hvor han den allerførste dag forsøgte at afbryde den daværende formand for Ministerrådet, Jack Lynch fra Den Irske Republik, med tilråb, men blev bogstaveligt talt hylet ud af de øvrige parlamentarikere. Paisley blev i øvrigt genvalgt til EU-Parlamentet gang på gang, og det med det højeste stemmetal, nogen britisk EU-parlamentariker nogen sinde har opnået, indtil han trak sig tilbage i 2004 i en alder af 78 år.

EU-politikere vedtog i januar 2006 et fælles sæt regler for hvorledes man bør opføre sig som medlem af EU-Parlamentet. Baggrunden var en stribe kontroverser mellem ja- og nej-demonstrationer om EU-forfatningen, efter at den blev nedstemt i foråret 2005. Blandt andet tilråb fra salen, og T-shirts med »Nej til EU-forfatningen«. Det skulle høre op med de nye regler, og hvis medlemmer overtræder dem, kan de bl.a. straffes ved at tage mødepenge fra dem. ♦

Må man bede om ordet og tale om det man vil?
Må man komme med lidt tilråb fra sin plads?
Skal man være i parti med dem man er enige med?
Kan de hitte ud af at stemme rigtigt?
Og kan vi andre se dem efter i kortene?
Spørgsmålene har forskellige svar i forskellige lande.
Her gennemgår NOTAT fire punkter hvor Parlamentet
adskiller sig fra det vi kender fra Folketinget.

Normalt falder det ikke i god jord at lave happenings i EU-Parlamentet. Aktionen i sommeren 2008 med at bære sikkerheds-hjelme havde dog bred opbakning. Anledningen var at taget på parlamentsbygningen i Strasbourg var styrtet sammen. Det satte fornyet styrke bag kravet om at holde alle møder samme sted – i Bruxelles.

EU-Parlamentet bor i nye flotte bygninger, er fyldt med højt-lønnede folk, placeret i tre forskellige byer og arbejder på 23 sprog. Det koster alt sammen penge – mange penge.

Det dyre parlament

UDGIFTER. Det koster næsten 10 milliarder kroner om året at have de 785 medlemmer af EU-Parlamentet kørende. Heri er ikke medregnet medlemmernes løn der indtil sommeren 2009 udbetales fra hjemlandene.

10 milliarder fordelt på 785 medlemmer bliver til godt 12,8 millioner kroner pr. parlamentsmedlem. Til sammenligning kostede et dansk folketingsmedlem i drift cirka 2,8 millioner kroner, uden løn men inklusiv alt andet (se tal i boksen).

Det er en meget stor forskel i udgifter. Noget er udgifter til de mange tolke og oversættere som skal bruges i det daglige arbejde. Men det kan ikke forklare hele forskellen. Udover tolke og oversættere er

der mange ansatte til administration og politisk bistand til politikerne, de er højt lønnede, og der er store huslejudgifter i både Bruxelles, Luxembourg og Strasbourg (se side 4).

Mange ansatte

I alt der er 5.940 ansatte i Parlamentet (år 2008). Cirka en fjerdedel af disse er tolke og oversættere af skriftligt materiale. Det er nu en gang en nødvendighed i et multinationalt parlament, men selv hvis man trækker denne fjerdedel fra, er der stadig 7,2 ansatte for hver af de 785 parlamentarikere.

Til sammenligning har folketingsmedlemmerne kun ca. 2,8 ansatte pr. medlem.

Man er altså godt betjent som medlem af EU-Parlamentet. Der er dygtige akademikere til skrivearbejdet, der er medarbejdere til at administrere de mange rejser, chauffører til at køre for medlemmerne og medarbejdere til at arrangere de mange møder og konferencer.

Herudover fylder det i regnskabet at der til medlem-

merne udbetales mange penge i mødediæter og rejsegodtgørelse.

Alene i året 2007 foretog medlemmerne 13.562 rejser for at deltage i mødeperioder i Strasbourg og Bruxelles, 19.681 rejser for at deltage i udvalgs møder i Bruxelles og 6.022 rejser for at deltage i møder i politiske grupper i Bruxelles.

Herudover yder Parlamentet tilskud til at hvert enkelt medlem selv kan ansætte personale og til driften af et kontor i hjemlandet.

Høje gager

Udover at der er mange ansatte, ligger lønrammerne også langt over hvad man er vant til i medlemslandene. NOTAT har regnet på de to stillingskategorier som der antalsmæssigt er flest i, nemlig en akademiker i lønramme 12, og en HK'er i lønramme AST7. Det er i alt 1.204 personer. I eksemplet er de begge gift og har børn, og det udløser et klækkeligt husstandstilæg og børnetilskud. Herudover betaler Parlamentet for børnenes uddannelse på Europaskolerne i Bruxelles. Derudover er de begge skattefrie i Belgien, men skal

kun betale den særlige EU-skat på 10-15 procent.

Til sammen giver disse forhold at eksemplets akademiker tjener hvad der ville svare til en dansk løn på 114.000 kroner brutto om måneden, og HK'eren tjener hvad der svarer til 41.000 kroner.

Mad og bolig er generelt lidt billigere i Belgien end i Danmark.

Ved hvert valg har det i mange lande været et tema med pengefråds. Typisk rammer det politikerne, men selve deres aflønning har dog hidtil været bestemt i de nationale parlamenter. Det ændrer sig efter dette års valg.

Fælles politikerløn

Efter endnu et valg med debat om politikerlønninger vedtog et stort flertal den 23. juni 2005 at det fremover ikke vil blive muligt at tjene penge på overskud fra rejser. I modsætning til hidtidig praksis vil man fremover kun få refunderet rejsens beløb, ikke faste høje takster, uanset om man så har cyklet hele vejen. Herudover bliver lønnen ens for alle, nemlig 57.000 kroner om måneden, udbetalt direkte fra

EU, og med kun ca. 15 pct. EU-beskatning.

Men alligevel bliver nogle mere lige end andre. Landene har fået ret til at beskatte parlamentarikerne nationalt, og det er en ret som Danmark ventes at benytte sig af. Det er også muligt at supplere op nationalt, en regel indført til glæde for de højt gagerede italienske politikere som ellers skulle gå ned i løn. Omvendt kan politikere fra især de nye medlemslande se frem til kolossale lønstigninger ved at overgå fra national løn til EU-løn.

Stor husleje

Også huslejen udgør en væsentlig del af årsagerne til det dyre parlament, cirka 14 procent af det samlede budget. I år 2007 svarede det til 1,4 milliarder kroner for de cirka 1 million kvadratmeter som Parlamentet arbejder på. Det er administrationen i Luxembourg, parlamenterne i Bruxelles og Strasbourg, samt repræsentationer i alle medlemslande. Dertil kommer driftsudgifter. 80 procent af bygningerne ejer man selv, resten lejer man. ♦

FAKTA

Mange ansatte

5.940 personer (heraf er cirka en fjerdedel tolketjenester) = 7,6 ansatte pr. medlem
I Folketinget er der 400 ansatte = 2,2 ansatte pr. medlem.

Vellønnede ansatte

	grundløn + tillæg*	efter 15 pct. EU-skat	svarende til dansk løn**
Akademiker i lønramme AD12 (603 personer)	81.055 kr.	68.897 kr.	114.829 kr.
HK'er i lønramme AST 7 (671 personer)	29.072 kr.	24.711 kr.	41.185 kr.

* Tillæg: husstandstillæg 1.223 kr.
2 x børnetillæg 5.342 kr.

** ved trækprocent på 40

Kilde: EU-tidende L345/10, 23.12.2008

Store udgifter

Her er hovedtallene for EU-Parlamentets udgifter for år 2008:

Personale	5,373 milliarder kr.
Bygninger, inventar, drift	2,317 milliarder kr.
Generelle opgaver (møder og konferencer mmm.)	0,757 milliarder kr.
Særlige opgaver (sekretariatsstøtte, informationsvirksomhed mmm., herunder 79 millioner til europæiske partier),	1,515 milliarder kr.
<i>I alt</i>	9,962 milliarder kr.

Dyre politikere

Udbetaling pr. måned til en EU-politiker er:	
Løn (efter EU-valg 2009)	57.000 kr.
Tilskud til kontorudgifter (»blyantspenge«)	30.000 kr.
Tilskud til ansættelse af medarbejdere	115.000 kr.
Diæter ca. 16 mødedage à 2.000 pr. dag	32.000 kr.
<i>I alt</i>	234.000 kr. pr. md.

Kilde: EU-Parlamentets danske informationskontor, www.europarl.dk

»» Medierne prioriterer

EU-Parlamentet er blevet et politisk parlament. Men lovgivningen foregår i lukkede arbejdsgrupper og med studehandler hvor medierne og borgerne ikke har nogen chance for at følge med, mener Jens-Peter Bonde.

TILBAGEBLIK. Jens-Peter Bonde er den dansker som har siddet længst tid i Parlamentet.

Han er blevet valgt hver eneste gang siden det første direkte valg til Europa-Parlamentet i 1979. Dengang stillede han op for Folkebevægelsen mod EF. Senere blev han spidskandidat for JuniBevægelsen som han repræsenterede frem til 2008 hvor Hanne Dahl overtog pladsen.

I dag arbejder han som rådgiver for Libertas (se side 28),

»Det Parlament vi blev valgt til i 1979, var en planet uden jordforbindelse, det var en rejse bort fra virkeligheden. Helt surrealistisk. Vi behandlede lovforslag, som om vi havde indflydelse, og vi stemte om et budget, men det var matadorpenge. Det var andre som bestemte, om pengene skulle bruges,« husker Jens-Peter Bonde.

Ingen interesserede sig for, hvad der foregik, og i ly af dette kunne man få en masse frynsegoder. Gruppeformændene fik limousiner og chauffører, så de kunne lege parlament, men de havde ingen indflydelse. Efterhånden fik Parlamentet en fod på et par procent af budgettet, populært kaldet »parlamentets lommepenge«

»Ethvert MEP begyndte at rane til sig af midler fra EU-budgettet,« husker Bonde, som selv sørgede for et tilskud fra EU-kassen til det danske center for torturofre.

»Det var et slemt samvittighedsspørgsmål for mig. Principielt burde jeg have sagt at Danmark er et rigt land som selv kan betale dette fremragende initiativ. Jeg trøstede mig med at pengene jo ville blive brugt alligevel. Så var det da bedre at mine kæpheste fik pengene. Men EU bør fokusere på grænseoverskridende problemer som vi ikke selv kan løse i de nationale parlamenter.«

En telefonbog og andre sejre

Meget har ændret sig i løbet af de 29 år Bonde sad i parlamentet. Også hans egen holdning. I starten mente han at Danmark skulle melde sig ud af EU. I dag går han ind for EU, men kritiserer at samarbejdet er udemokratisk, og at EU tager beslut-

ninger i alt for mange spørgsmål som burde afgøres i de enkelte medlemslande.

Med sin stærkt EU-kritiske holdning har han altid hørt til i Parlamentets mindste grupper. Men han er ikke i tvivl om at han alligevel har haft ganske stor indflydelse, ikke mindst når det gælder kampen for mere åbenhed.

»Da jeg startede, fandtes der ikke engang en telefonbog over dem der arbejdede i EU-Kommissionen. I dag har alle adgang til referater fra Kommissionens møder. Og du kan læse på nettet hvem der har modtaget landbrugsstøtte. Jeg har skrevet en hel bog om 25 sejre for mere åbenhed, og de har alle passeret mit bord,« fortæller Bonde.

Mickey Mouse

Den tidligere britiske premierminister Margaret Thatcher kaldte det et Mickey Mouse-parlament, og det engelske magasin The Economist skrev engang at medlemmerne af Parlamentet var en parkeringsplads for udtjente og uduelige politikere. Også det har ændret sig, mener den danske EU-veteran.

»I dag er hovedparten dygtige, seriøse og flittige.«

»Dengang stod gruppeformændene i spidsen for småsvindel. Alle gjorde det – undtagen os. I dag er der ingen der gør det. Parlamentet er ikke helt »clean«, men næsten. I de store partier er det stadig svært at få *alle* medlemmer med på at undgå svindel og fusk med ansættelser.«

Reel indflydelse

Den vigtigste ændring i Parlamentet er dog at man har fået meget større indflydelse. Parlamentet er blevet politisk.

»Selv en dansk EU-kritiker som jeg kan få større indflydelse end et dansk folketingsmedlem,« siger Jens-Peter Bonde og nævner som eksempel at han var med til at forhandle sig frem til en ordning hvor Danmark kan bevare forbud mod sprøjtegifte – på et tidspunkt hvor den danske minister havde givet op.

Parlamentets politiske indflydelse startede med den såkaldte samarbejdspro-

Jens-Peter Bonde har været medlem af Parlamentet i længere tid end nogen anden dansker. Meget har ændret sig, men der er stadig brug for nærhed, åbenhed og demokrati, mener han.

ikke EU«

cedure i 1987. Den gav Parlamentet større mulighed for at påvirke lovgivningen med ændringsforslag. I 1992 kommer Maastricht-traktaten og efterhånden kommer der flere og flere politikområder hvor Parlamentet får reel medbestemmelse efter den fælles beslutningsprocedure, så en lov kun kan vedtages hvis der er flertal både i Parlamentet og i Ministerrådet (regeringslederne).

Den udvikling fortsætter med Lissabon-traktaten.

»For EU-Parlamentet er det en fornem traktat. Der bliver dobbelt så mange områder hvor Parlamentet får medbestemmelse,« siger Bonde. Men for ham er det ikke en lykkelig udvikling, tværtimod. Især mener han at borgernes indflydelse svækkes voldsomt når landenes varetog samtidig bliver afskaffet.

Stemmeprocenten i frit fald

Samtidig med Parlamentets stigende indflydelse, er stemmeprocenten gået ned hver eneste gang. Ved det første valg til Parlamentet deltog 63 procent af vælgere. I 2004 var det faldet til 45 procent, og Bondes spådom er at stemmeprocenten ryger under 40 procent ved valget i juni 2009, især på grund af meget lav deltagelse i Østeuropa.

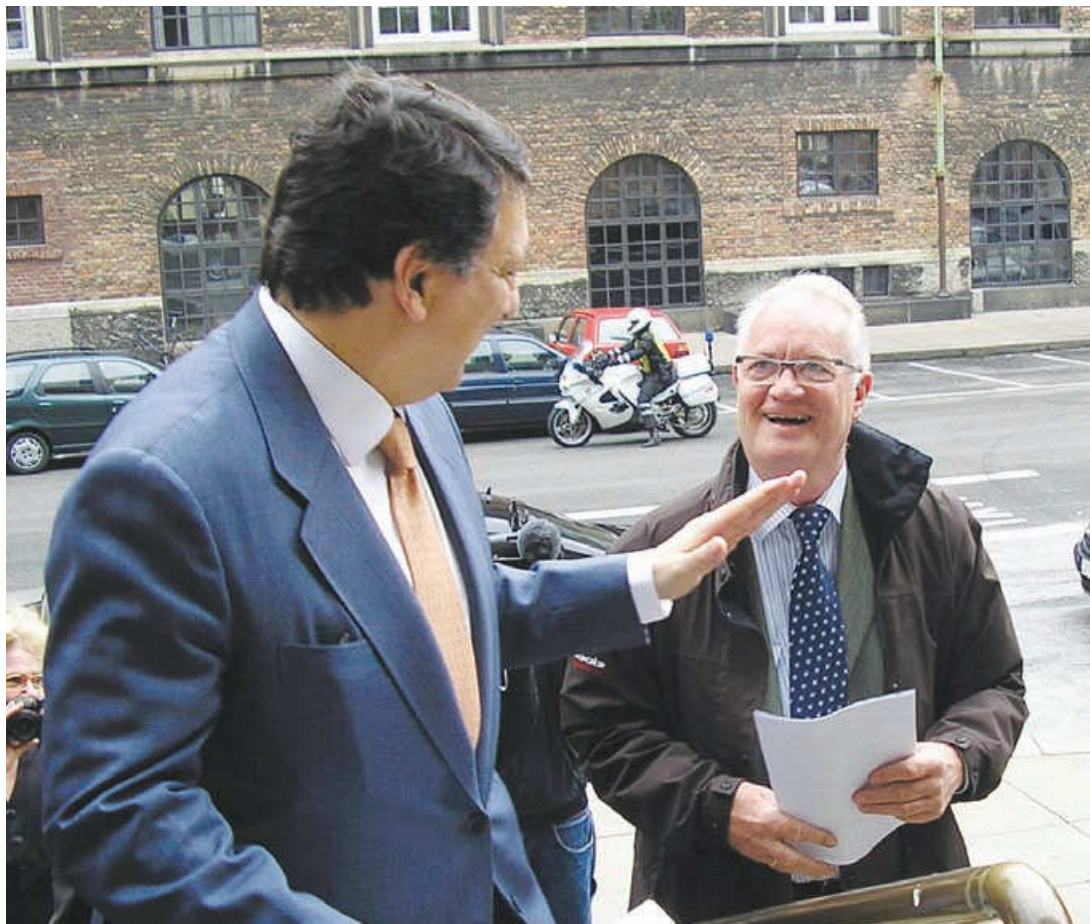
Han mener at den manglende interesse hænger sammen med at medierne ikke interesserer sig for hvad der foregår. Og her er der efter Bondes mening ikke sket nogen forandring.

»Medierne prioriterer ikke Bruxelles-dækningen. De dækker gerne dukke mummespillet i Folketinget, men i dag kommer hovedparten af vores lovgivning fra EU. Det er der beslutningerne bliver taget, men det rager journalisterne en papskid.«

Lukket system

Derimod har erhvervsorganisationer og lobbyvirksomheder for længst fundet ud af at det er nødvendigt at følge grundigt med i Parlamentets arbejde. De har etableret sig med kontorer i Bruxelles og bruger mange ressourcer til at påvirke politikerne og sætte sig ind i lovgivningsarbejdet.

Det ville medierne også være nødt til

Med sin stærkt EU-kritiske holdning har Jens-Peter Bonde altid hørt til i Parlamentets mindste grupper. Men han er ikke i tvivl om at han alligevel har haft ganske stor indflydelse, ikke mindst når det gælder kampen for mere åbenhed.

hvis de skulle give offentligheden en chance for at få indblik i hvad der foregår. For trods alle Bondes sejre i kampen for åbenhed, foregår beslutningsproceduren stadig i et meget lukket system.

Det skyldes ikke kun at den lange vej fra forslag til vedtagelse, med et utal af kompromisser og ændringsforslag, foregår i Kommissionens 3.000 lukkede arbejdsgrupper. Også under Ministerrådet er der omkring 300 arbejdsgrupper uden deltagelse af nogen folkevalgte.

Problemet er ifølge Jens-Peter Bonde desuden at kun en håndfuld direktiver om året når frem til tredjebehandling i Parla-

mentet. Stadig flere forslag bliver handlet af på forhånd bag lukkede døre.

»Hvis jeg skulle have indflydelse, så skulle jeg samle et flertal på 60 procent, for at være sikker på at der var et flertal af de fremmødte når Parlamentet til sidst skulle stemme om forslaget. Jeg lavede for eksempel en handel med de Liberale og de Konservative for at få dem med på mit forslag, men betingelsen var at jeg holdt min kæft om vores aftale. Det almindelige spil mellem højre og venstre som vi kender fra Folketinget, foregår ikke åbent,« siger Bonde. ♦

Den nye alliance

Libertas vil gøre valget til et spørgsmål om demokrati i Europa.

OPRØR PÅ VEJ? Fra et supermoderne domicil få hundrede meter fra EU-kvarteret er arbejdet gået i gang med at stjæle både dagsorden og vælgere ved valget til EU-Parlamentet den 7. juni. Fra den futuristiske glasbygning i Rue Cortenbergh kan man se hen til Schuman-pladsen, hvor både EU-Kommissionens og Ministerrådets bygninger ligger. Tæt ved magtens centrum har det nye europæiske politiske parti Libertas placeret sig, og for de ansatte er valgkampen allerede i fuld gang.

Da Irland stemte nej ved en folkeafstemning den 12. juni 2008 sendte det chokbølger ud i alle regeringskontorerne i EU's medlemslande. En af hovedmændene bag nej-kampagnen var organisationen Libertas med den irske forretningsmand Declan Ganley i spidsen. Libertas bebudede allerede kort efter folkeafstemningen at man ville stræbe efter at gøre EU-Parlamentsvalget til en folkeafstemning om Lissabon-traktaten. Og ifølge Libertas' nyansatte pressetalskvinde, Anita Kelly, går det strygende.

Søger kandidater

»Vi er nu på jagt efter kandidater i alle 27 medlemslande. Vi får masser af positiv respons,« siger Anita Kelly.

»På nogle områder er det efterhånden 80 procent af lovgivningen som kommer fra EU. Det har vi ikke noget problem med – hvis og såfremt det ellers foregår på en demokratisk måde. Ingen skal kunne vedtage en lov uden at være folkevalgt. Kommissionen skal stå til ansvar. Det vi ser i Lissabon-traktaten, er den totale mangel

på ansvarlighed og åbenhed,« lyder hovedpunkterne i Libertas' budskaber. Et endeligt program er under udarbejdelse og vil først blive færdig til offentliggørelse i slutningen af marts.

I de 800 kvadratmeter funkulende nye kontorlokaler med vid udsigt over Bruxelles arbejder i begyndelsen af februar 2008 de første 40 ansatte, 20 funktionærer og 20 unge praktikanter. Af sidstnævnte kategori ankommer nogle nye hver dag. De unge kender deres egne lande og er ansat til at udføre valg- og markedsanalyser og til at rejse midler, i bedste stil med den amerikanske præsident Obamas valgkampagne.

En sprængfarlig alliance

Blandt andet i Polen og Tjekkiet er opbakningen meget stor, og også Irland, Storbritannien samt Frankrig, Portugal og Spanien er ifølge Anita Kelly mulige lande der kan levere mange kandidater til Libertas.

Ambitionen er at få så mange mandater i EU-Parlamentet at det for alvor kan rokke ved det ellers fasttømrede flertal for Lissabon-traktaten. Især den liberale og den kristeligt-konservative partigruppering har grund til at frygte for deres mandattal, hvis Libertas lykkes.

Men et nyt europæisk parti, foreløbig uden kandidater og uden program, vil få det svært ved valget, mener de fleste iagttagere i Bruxelles og omegn. Og hvis det skulle lykkes den 7. juni, vil man især som dansker med historien om Ny Alliance i baghovedet, spændt følge hvordan det vil lykkes at holde den sammenbragte flok sammen efter valget. ♦

Libertas talskvinde Anita Kelly i snak med en af de mange unge praktikanter fra alle EU-lande som er i gang med valgkampen op til EU-Parlamentsvalget.

Økonomisk

KRISEVALG. »Tag Spanien hvor der er en kæmpe arbejdsløshed. Det bliver en oplagt mulighed for de spanske vælgere til at sige deres mening om Zapatero og hans regering.«

Piotr Kaczynski fra tænketanken Centre for European Policy Studies, er overbevist om at det er sådan mange vælgere vil tænke når de skal stemme til EU-Parlamentet. Det bliver regeringernes krisepolitik og ikke de sager som diskuteres og afgøres i EU-Parlamentet som vil afgøre valgets udfald.

Sara Hagemann er i store træk enig. Hun arbejder i European Policy Center, en anden tænketank i Bruxelles.

»Det bliver en stor opgave for kandidaterne at få folk at stemme for europæiske spørgsmål i stedet for at straffe deres regeringer. Meget vil afhænge af hvordan partierne og kandidaterne profilerer sig i forhold disse to muligheder. Det er svært at sige hvilken retning det går, men udsigterne er dystre med hensyn til arbejdsløshed og hårde økonomiske kår.«

Göran von Sydow fra det svenske Institut for Europolitiske Studier (Sieps) vurderer at det vil trække resultatet i socialistisk retning:

»Kampagnen kommer til at finde sted i en økonomisk krise som rammer alle lande. Det vil sætte fokus på markedsøkonomiens rolle. Jeg har indtryk af at der foregår en bevægelse i mere venstreorienteret retning, og det kan få gennemslag i valget,« siger han.

Valget til EU-Parlamentet bliver i næsten alle lande vælgernes første chance til at sige hvad de mener om regeringernes håndtering af den økonomiske krise.

krise kan give socialistisk medvind

Socialdemokratiske ambitioner

Den ambitiøse målsætning for de europæiske socialdemokrater er at overhale de konservative og blive det største parti i Parlamentet. Det vil kræve en historisk valgsejr.

Med tidligere statsminister Poul Nyrup Rasmussen i spidsen fik de danske socialdemokrater et fantastisk valg i 2004. Men for partifællerne i de fleste andre lande var resultatet nedslående. Den socialdemokratiske gruppe i Parlamentet skrumpede og blev overhalet stort af det Europæiske Folkeparti (kristelige demokrater og konservative). De nye medlemslande i Øst- og Centraleuropa skubbede balancen længere til højre. Men kombinationen af økonomisk krise og et stort flertal af borgerlige regeringer i EU's 27 medlemslande kan vende billedet.

»Med et flertal af centrum-højre regeringer, er der en forventning om at partierne længere til venstre vil fastholde deres styrke eller måske gå frem,« siger Sara Hagemann.

Piotr Kaczynski vurderer at krisen især vil gavne de største partier som har erfaring med regeringsførelse.

»Folk er ikke kun skuffede, de søger også reelle løsninger,« fremhæver han.

Om det vil blive regeringspartiet eller oppositionen som vinder, vil afhænge af den nationale debat, mener han.

Trods fremgang for de konservative i Storbritannien vurderer han således at Labour-regeringen trods alt er mindre

upopulær end for et år siden, takket være sin håndtering af krisen, mens situationen er omvendt i Frankrig:

»Sarkozy var meget populær, men nu bliver han mødt med voksende kritik. Det gavner dog ikke nødvendigvis socialisterne, som er meget splittede, så de konservative vil overleve i Frankrig. I Tyskland er situationen mere stabil. Måske vil vi se en styrkelse af SPD overfor Die Linke, pga. venstrefløjspartiets mangel på regeringserfaring,« siger Piotr Kaczynski.

Små partiers chance

Göran von Sydow tror dog også på fremgang for de mindre partier.

»Vælgerne stemmer mere ideologisk ved EU-valg, fordi det ikke gælder regeringsmagten,« siger han, og tilføjer at valgreglerne i mange lande stiller små partier bedre i EU-valg end ved nationale valg.

Sara Hagemann mener at vælgerne i Europa generelt ikke har været så trofaste i forhold til de store midterpartier og de faste blokke de sidste par år. I Danmark ser hun fremgangen for SF, dannelsen af Ny Alliance og kampagnerne fra flere uafhængige kandidater som et udtryk for denne tendens. I Irland er utilfredsheden med det største regeringsparti så stor at både oppositionen og den lille regeringspartner De Grønne vinder frem.

At dømme efter de sidste års nationale valg vil den yderste venstrefløj få det svært. I Tyskland er Die Linke gået frem, men i

»Det bliver en stor opgave for kandidaterne at få folk at stemme for europæiske spørgsmål i stedet for at straffe deres regeringer,« lyder vurderingen fra Sara Hagemann fra European Policy Center

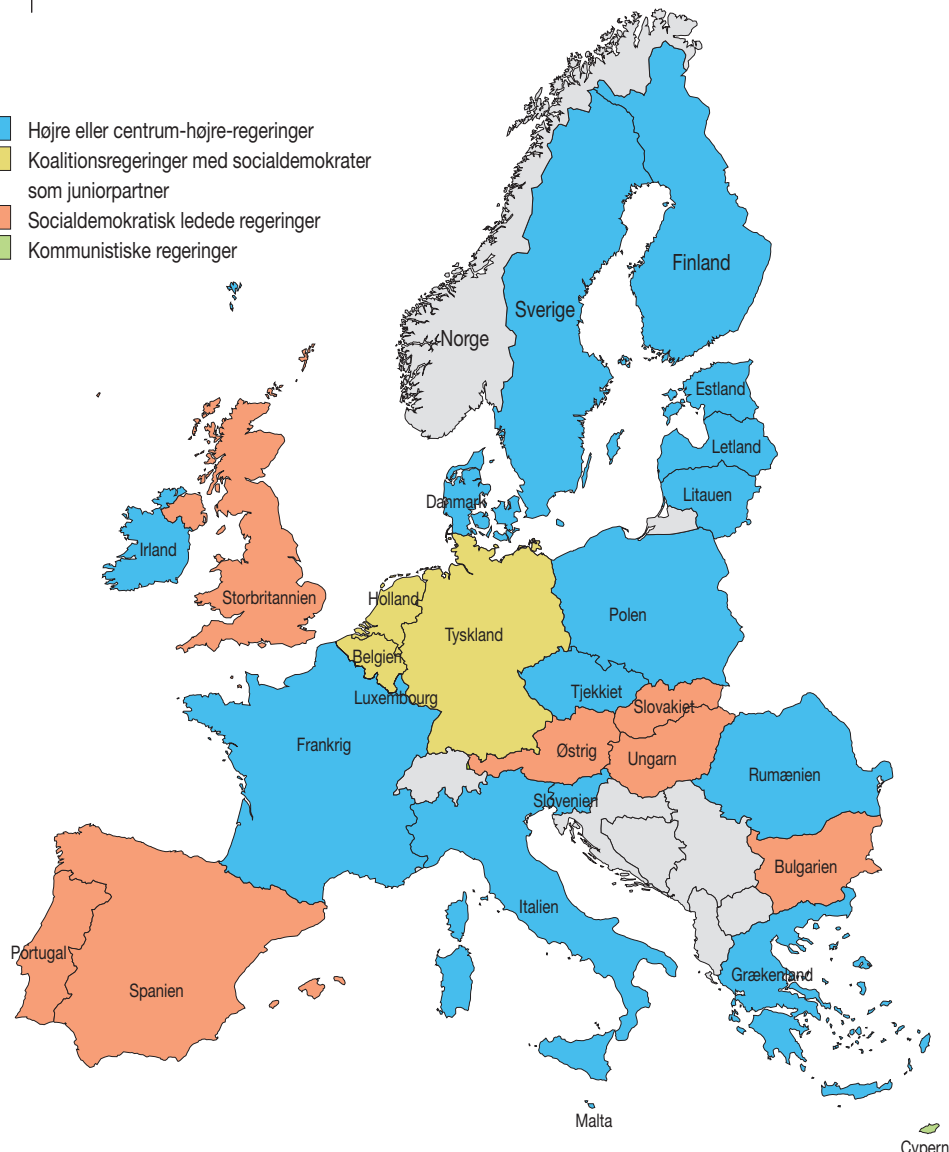
Italien og Spanien er de tidligere kommunistiske partier svækket alvorligt. Det samme gælder Frankrig hvor det nye Antikapitalistiske Parti måske kan opveje kommunisternes tilbagegang. Samtidig forventer de fleste at nationalistiske og/eller indvandrerkritiske partier vil vinde frem.

Euro-skeptikere

Endnu et åbent spørgsmål er opbakningen til de euro-skeptiske lister. Den irske forretningsmand Declan Ganley har proklameret at hans nye parti vil stille op i hele EU. »Den almindelige opfattelse er at euro-skeptiske partier vil gøre det bedre end i 2004. Men meget vil afhænge af dynamikken i hvert enkelt land, siger Piotr Kaczynski.

Han nævner Polen som eksempel. Her fik euroskeptikere en opbakning på 18 procent i 2004, men chancen for at blive

- Højre eller centrum-højre-regeringer
- Koalitionsregeringer med socialdemokrater som juniorpartner
- Socialdemokratisk ledede regeringer
- Kommunistiske regeringer

repræsenteret næste gang anser han som meget lille.

»De syv-otte personer der blev valgt, er nu helt ude af det politiske billede. Men det kan opvejes af fremgang i andre lande,« siger han.

Sara Hagemann mener at resultatet vil afhænge af om de formår at fremstå som et reelt alternativ til de etablerede partier og vise at de har nogle svar på folks problemer:

»Deres styrke har hidtil været et nemt argument for en enkelt sag, – mod Lissabon-traktaten og EU. Det svære bliver at blive enige om andet end at være imod,« siger hun.

Valgdeltagelsen

Sara Hagemann mener at euroskeptiske partier vil kunne få flere ud af sofaen. Valgdeltagelsen ved EU-Parlamentsvalg er faldet ved hvert eneste valg siden 1979, men det er ikke urealistisk at den kan blive højere denne gang, mener hun.

Piotr Kaczynski er enig. Først og fremmest fordi det bliver vælgernes første chance for at give deres mening til kende om den økonomiske krise. Desuden var valgdeltagelsen sidste gang i nogle lande så ekstremt lav, at den efter hans mening snart ikke kan blive lavere.

De forventer begge en højere valgdeltagelse fordi vælgerne i flere lande også skal stemme om andre spørgsmål. I Bulgarien og Luxembourg bliver der afholdt lokalvalg, og i Danmark skal vi som bekendt tage stilling til en ændring af tronfølge-loven. ♦

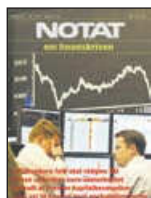

Siden sidst

Der sker hele tiden nyt i forhold til de emner vi skriver om i NOTAT. Her fortæller vi kort om nogle af de seneste initiativer og beslutninger.

Tekst: Sven Skovmand

Fransk bilstøtte skaber bekymring

Den franske præsident Nicolas Sarkozy har skabt vrede i Tjekkiet og bekymring i EU i det hele taget med den støtte på 45 milliarder kroner som han i en tv-udsendelse den 6. februar 2009 har lovet den franske bilindustri. Støtten

skal nemlig gives på betingelse af at ingen franske arbejdere i bilindustrien bliver fyret i 2009.

Sarkozy opfordrer direkte bilproducenterne til i stedet at lukke fabrikker i andre lande, for eksempel i Tjekkiet og Slovakiet.

En stor del af Citroëns biler fremstilles på en fabrik uden for Prag, og den tjekkiske statsminister, Mirek Topolánek, er rasende over Sarkozys forslag. Det tjekkiske parlament deler denne vrede og besluttede den 10. februar at udskyde behandlingen af Lissabon-traktaten med flere måneder.

EU-Kommissionen er også bekymret over de franske støtteplaner fordi de går imod grundtankerne i EU's indre marked. Læs mere i NOTAT om finanskrisen fra januar 2009, eller søg i artikelarkivet på notat.dk

Karlsruhe ser på Lissabon-traktaten

Efter to dages høring den 10. og 11. februar 2009 vil otte dommere i den tyske forfatningsdomstol i Karlsruhe tage stilling til om Lissabon-traktaten er i overensstemmelse med den tyske grundlov. Det

sker efter en anmodning fra den tyske politiker Peter Gauweiler. Han kommer fra partiet CSU der er den bayerske gren af det konservative parti.

Gauweiler har blandt andet påpeget det problematiske i at det nu fastslås at EU's beslutninger altid går forud for medlemslandenes love og beslutninger. Denne bestemmelse er ganske vist fjernet fra selve traktaten, men den står i en erklæring hvori det blandt andet siges at »fællesskabsrettens forrang er et af hovedprincipperne i fællesskabsretten.«

Dommerne er i en vanskelig situation. I hvert fald de fire er betænkelige ved traktaten. Men de vil på den anden side nødig afgøre dens skæbne.

Ifølge »Süddeutsche Zeitung« kan en løsning blive at dommerne vil kræve traktaten sendt til folkeafstemning. Domstolens beslutning skal træffes i løbet af de næste tre måneder.

Læs mere i NOTAT om Lissabon-traktaten fra januar 2008, eller søg i artikelarkivet på notat.dk

Oplysningsforbundet DEO arbejder for Demokrati i Europa og arrangerer
EU-DEBAT - MERE SPÆNDENDE - MINDRE FASTLÅST

DEO arrangementer forud for valget til EU-Parlamentet den 7. juni 2009:

- Torsdag den 12. marts i København: Hvordan kan EU fremme freden?
Fyraftensmøde med **Jan Øberg**
- Torsdag den 2. april i København: Euroen og den økonomiske krise. Fyraftensmøde med **Marianne Jelved** og **Frank Dahlggaard**.
- Lørdag den 2. maj i København: Seminar om **ligestilling** i EU.
Mød eksperter og politikere.
- Søndag den 3. maj i København: Hvad rager EU mig? Mød **Omar Marzouk**
og politikere til demokratidebat.
- Tirsdag den 12. maj i Ringkøbing: Gammeldags valgmode
sammen med **Dagbladet i Ringkøbing**.
- Onsdag den 13. maj i Vejle: Gammeldags valgmode sammen med
Vejle Amts Folkeblad.
- Søndag den 17. maj i Rebild: **Naturvandring** med EU-debat med to politikere.
- Søndag den 17. maj i København: I digternes fodspor med **Pia Raug**.
- Tirsdag den 19. maj i Kerteminde: Gammeldags valgmode sammen med **Kerteminde Avis**.
- Søndag den 24. maj i København: Seminar om lobbyisme og **klimapolitik**
med eksperter og politikere.
- Mandag den 25. maj i Helsingør: Gammeldags valgmode sammen med
Helsingør Dagblad.
- Tirsdag den 2. juni i Holbæk: Gammeldags valgmode
sammen med **Holbæk Amts Venstreblad**.
- Fredag den 5. juni i København: Grundlovsarrangement med videregivelse
af Ebbe Kløvedal Reichs **demokratistafet**.
- Søndag den 7. juni i hele landet: Valg til EU-Parlamentet hvor vi håber ovenstående
arrangementer har været med til at få folk hen at stemme.

Debat om EU's sundhedsdirektiv:

26. september: Seminar med eksperter og politikere.
8. oktober: Fyraftensmøde med Johannes Flensted-Jensen.
28. nov.-1. dec.: Bustur til Bruxelles hvor vi møder eksperter og politikere.

Kulturrejser med EU-debat:

- 18.-24. april: Dresden-Prag-Quedlinburg. Er udsolgt.
17.-21. oktober: Tur til Alsace om vin og EU med besøg i EU-Parlamentet.

Andet i efteråret 2009:

- Søndag den 23. august i Svendborg: Naturvandring med EU-debat med to politikere.
Søndag den 23. august i København: I digternes fodspor med Pia Raug.
Torsdag den 10. september i København: Hvad kan EU gøre for palæstinenserne?
Fyraftensmøde med Ulla Sandbæk.
Torsdag den 12. november i København: Demokrati i Europa. Fyraftensmøde med
Lene Andersen og Jens-Peter Bonde.

SE PROGRAM OG TILMELD DIG PÅ WWW.DEO.DK

DEMOKRATI I EUROPA

info@deo.dk - Tlf. 70 26 36 66 - www.deo.dk

Næste nummer om

Kontrol med kemikalier

Kemikalier findes overalt i vores hverdag. Tusindvis af farlige stoffer bruges i alt fra legetøj til køkkenredskaber og mobiltelefoner. For vores sundhed og for vores miljø er det vigtigt at vi har kontrol med hvad der produceres og bruges. Men har vi det?

NOTAT ser nærmere på hvordan kontrollen med kemikalierne fungerer, og får eksperterne til at vurdere om det er godt nok.

Kompromisser og lobbyinteresser

Efter næsten ni års debat godkendte EU-Parlamentet og regeringslederne i december 2006 en omfattende kemikalielovgivning kaldet REACH (Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals). Den vil dække 30.000 af de cirka 100.000 kemikalier som er i brug i dag. Forud var gået en heftig og konfliktfyldt diskussion med energisk indsats fra lobbygrupper hos såvel forbruger- og miljøorganisationer som den magtfulde kemiske industri.

Vi ser tilbage på en lang fejde og gennemgår resultatet på godt og ondt.

Ny mobil – nyt affald

Hvert år bliver tusinder og atter tusinder af gamle computere og mobiltelefoner udskiftet med nye. Kemikalierne i elektronisk affald er skadelige for både mennesker, dyr og planter. Hvis tungmetaller som tin og bly kommer i kontakt med mennesker, kan de forårsage uoprettelige skader på kroppen.

Derfor er det vigtigt at de ikke bliver smidt i skraldespanden, men afleveret til genbrug. Vi fik nye regler for elektronikaffald for et par år siden, men er det godt nok?

Besked om de farligste

Forbrugerne har krav på information om tilstedeværelsen af 'særlig problematiske stoffer'. Som minimum skal du have oplysning om stoffets tilstedeværelse og hvordan man kan beskytte sig mod det.

Men... hvilke stoffer er 'særlig problematiske'? EU's Kemikalieagentur har i første omgang sat 7 stoffer på listen. En række miljøbevægelser mener at der burde være 267 – efter EU's egne kriterier.

Vi leder efter en forklaring på den store uenighed.

Svar på quiz:

1-a, 2-a, 3-a, 4-b, 5-b, 6-b, 7-b, 8-c, 9-c, 10-b

Test din viden

Svarene kan du finde i artiklerne inde i bladet, eller se de rigtige svar på side 31.

- Hvornår er der valg til EU-Parlamentet?
a) 7. juni 2009 b) 20. august 2009 c) 23. november 2009
- Hvor lang er valgperioden for en EU-parlamentariker?
a) 5 år b) 7 år c) 9 år
- Hvor mange medlemmer af EU-Parlamentet kommer fra Danmark?
a) 14 b) 20 c) 25
- Hvor meget får et medlem af Parlamentet efter valget i 2009 i løn (før EU-skat = ca. 15 procent)?
a) 42.000 kroner b) 57.000 kroner c) 65.000 kroner
- Hvilken af disse politikere har siddet længst tid i EU-Parlamentet?
a) Mogens Camre b) Jens-Peter Bonde c) Christian Rovsing
- Hvilken forhenværende partileder er spidskandidat ved valget i år?
a) Poul Nyrup Rasmussen b) Bendt Bendtsen c) Holger K. Nielsen
- Hvad dækker begrebet 'triloger' som bruges stadig oftere i EU's lovgivning?
a) de tre største parti-grupper fremsætter fælles forslag b) forhandlingsmøder mellem Parlamentet, Kommissionen og Rådet c) love skal 'trille' fra et land til det næste
- Udvalgsmøderne i EU-Parlamentet er
a) åbne b) lukkede c) åbne for registrerede lobbyister
- Hvordan kan man vide hvordan et parlamentsmedlem har stemt?
a) det står i EU-Tidende b) alle afstemninger er hemmelige c) kun i sjældne tilfælde er der navneopråb
- Hvor stor var stemmedeltagelsen ved det seneste valg til EU-Parlamentet?
a) 33 procent b) 46 procent c) 62 procent

